

Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat

HEGYVIDÉKI
ÖNKORMÁNYZAT

2023.

Bevezető

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 92. § (3) bekezdése alapján a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen, fővárosban élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében - jogszabályban meghatározottak szerint - **szolgáltatástervezési koncepciót** készít.

A koncepció célja, hogy a kerület szociális ellátórendszerével kapcsolatban információhoz juttassa az állampolgárokat, a civil szervezeteket, az intézményeket, valamint a döntéshozókat, illetve, hogy minőségi, mennyiségi fejlesztést határozzon meg.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet 111/A. § (1) bekezdése alapján a szolgáltatástervezési koncepció tartalmazza különösen

- a) a lakosságszám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket,
- b) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról,
- c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit,
- d) az egyes ellátotti csoportok, így az idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

Koncepciónk első fejezete az elmúlt évek kerületi, társadalompolitikai változásairól ad helyzetképet, a második rész a koncepció lelke, ugyanis a helyi szociálpolitikai ellátórendszer felépítésének, résztvevőinek ismertetésén túl az ellátások igénybevételének alakulását is részletezi. A harmadik fejezetben pedig a fejlesztési feladatokat határozzuk meg az elkövetkező időszakra nézve.

Munkánkat a KSH által készített és a munkánk során keletkezett statisztikai adatok segítették.

I. Budapest XII. kerület Hegyvidék - Helyzetkép

Budapest XII. kerülete – mely a város budai oldalának középső, főképp hegyvidéki területén fekszik – 1930-ban jött létre, Budapest közigazgatásának átszervezése kapcsán. A kerület története lényegében a Buda vonzáskörében, annak közigazgatási területén élő kisebb települések, majorságok, erdő- és szőlőbirtokosságok történetéből tevődik össze. Jelenlegi területe 26,67 km², mely Budapest összterületének 5,1 %-át teszi ki. Kedvelt kirándulóhely, hiszen nagy részét erdő borítja. A zöld felületek, a parkok, a jó levegő a hegyvidéki értékrendben előkelő helyet kapnak, így a helyi hatalom gyakorlói is elkötelezettek arra, hogy a település gyáraktól, iparvidékektől és óriási hipermarketektől mentes kerület maradjon.

A kerület alsó övezete sűrűbben lakott, nagyobb az idős lakosság-, illetve a szociálisan hátrányosabb helyzetben élő családok aránya.

Itt a lakóházak többsége 3-4 emeletes épület, míg a felső övezetben újabb építésű, családi- és társasházak, villák találhatók.

A '90-es évek közepétől a következő tíz évben mind Budapest, mind a Hegyvidék lakónépességének száma jelentősen csökkent (11, illetve 17%-kal), azóta a változás volumene lényegesen kisebb mértékű. A 2015. és 2019. közötti időszakban a lakónépesség száma minimális csökkenést mutatott, a 2020. évben viszont mintegy 1500 fővel kevesebb az előző évekhez képest.

Ugyanezt a trendet követi az állandó népesség csökkenése is: 2015-ben 59066 fő, míg 2021-ben 56 398 fő állandó lakosa volt a Hegyvidéknek. A lakónépesség és az állandó népesség közötti, több évre visszamenőleg folyamatosan fennálló eltérés alapján átlagosan legfeljebb néhány száz főre tehető azoknak a száma, akiknek az állandó lakóhelye a kerületben van, ideiglenesen mégis máshol próbálnak szerencsét.

Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő	Változás
2015	58 171	bázis év
2016	57656	99,11%
2017	57685	100,05%
2018	57566	99,79%
2019	57713	100,26%
2020	56123	97,24%
2021	55296	95,81%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A kerület lakónépességének változása a fővároséhoz viszonyítva

	2019	2020	2021
Bp. népesség összesen	1 750 216	1 723 836	1 706 851
XII. kerület lakónépesség	57 713	56 123	55 296

A fenti táblázatból jól látható, hogy az elmúlt években tapasztalható lakónépesség-csökkenés nem csak a kerületünket, de az egész fővárost érinti.

Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2021)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen	Férfiak	Nők
Állandó népesség száma	25768	30630	57877	45,7%	54,3%
0-2 évesek			1576	2,8%	
0-14 éves	4547	4247	8794	8,1%	7,5%
15-17 éves	896	829	1725	3,1%	1,5%
18-59 éves	13582	14768	28350	24,1%	26,2%
60-64 éves	1075	1357	2432	1,9%	2,4%
65 év feletti	5668	9429	14917	10,1%	16,7%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A fenti adatokból bár a kerület folyamatos „fogyása” figyelhető, ugyanakkor, ha a 65 évfeletti és a 14 év alattiak arányát évről évre bemutató táblázatot (öregedési index) áttekintjük, láthatjuk viszont azt is, hogy a 65 év feletti állandó lakosság számának stagnálása mellett a 14 év alatti állandó lakosok száma viszont összességében emelkedést mutat.

Öregedési index					
Év	65 év feletti állandó lakosok száma	0-14 éves korú állandó lakosok száma	(fő)	(fő)	Öregedési index %
2015	15 477	9 201			168,21%
2016	15 353	9 231			166,32%
2017	15 243	9 240			164,97%
2018	15 384	9 302			165,38%
2019	15 412	9 295			165,81%
2020	15 310	9 009			169,94%
2021	14 917	8 794			169,63%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési indexet kifejező jelenlegi arányszám (169,63 %) az országos adatokhoz képest is rendkívül magas, de Budapest egészét tekintve (149,3%) is mutatja, hogy kerületünk az egyik legjobban előregedett település, alapvetővé téve, hogy a Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció leginkább kiemelt célcsoportja az idősek legyenek, ugyanakkor jól látható, hogy az elmúlt években, a gyermekek számának növekedésével a kerület öregedési indexe is egyre kedvezőbb képet mutat.

A Hegyvidék népesedési egyenleg tekintetében (-4,3) alulmúlta a budapesti (-3,6), és kis mértékben az országos (-4,2) átlagot is, szemben a 2018-as kedvezőbb népesedési eredményekkel. A kerület vándorlási egyenlege (-1) a korábban tapasztalt, közel 10 éves stabilitás közeli állapothoz képest ismét negatív értéket mutat, azonban a fővároshoz képest így is kedvezőbb aránya. A várható élettartam tekintetében a Hegyvidék az egyik legkedvezőbb mutatójú kerület mind a nők, mind a férfiak tekintetében.

A XII. kerületben magasabb a házasok száma (45%), mint a budapesti átlag (40%), miközben a nőtlenek/hajadonok aránya alacsonyabb (33%) a fővárosinál (38%). A XII. kerületben a 100 családra jutó gyermekek száma jelentősen meghaladja a budapesti átlagot.

A XII. kerület történelmileg meghatározott magas iskolázottsági mutatói továbbra is kiemelkedők. A budapesti átlaghoz képest a XII. kerületben kiemelten magas a főiskolát, egyetemet végzettek aránya: 55,6%. A kerület a munkanélküliség problémakörében kevésbé érintett. Ezzel párhuzamosan a kerületben a legalacsonyabb a 100 főre jutó adófizetők száma Budapesten, melynek hátterében a népesség korösszetétele, az inaktív korú lakosság magas aránya áll. A kedvező képzettségi és jövedelmi adatok mellett, az idősek, illetve fiatalok magas arányából kifolyólag alacsony az aktív korúak aránya, a foglalkoztatottak nélküli háztartások arányának növekedése várható. A regisztrált munkanélküliek számának tekintetében Budapesten a legsó kategóriába tartozik.

A kerületben mélyreható szociális és társadalmi problémák nem gyökereztek meg, alacsony a szegregációs kockázat. Emellett erős identitással rendelkező, történelmileg kialakult városrészek tartkítják a kerületet, melyhez hozzájárul az önkormányzat kulturális, sport- és civil életet támogató hozzáállása.

A XII. kerület oktatási intézményei budapesti és agglomerációs viszonylatban is magas szakmai nívót képviselnek, ennek megfelelően ezen intézmények jóval a kerülethatáron túlnyúló hatókörrel, vonzerővel bírnak. A meglévő kerületi óvodai férőhely-kapacitás megfelelő és elégséges.

A XII. kerületben négy felsőoktatási intézmény működik, a felsőoktatási intézmények jellegét tekintve a kerületben a humán képzés dominál.

A Hegyvidék területén több, nagy zöldfelülettel rendelkező, országos és fővárosi szinten is kiemelkedő egészségügyi létesítmény található.

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról (2023. június 30-áig),
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

Az egészségügyi alapszolgáltatás részeként ellátandó háziorvosi szolgálatra az önkormányzat 27 felnőttet és 10 gyermeket ellátó háziorvossal szerződött annak érdekében, hogy az egész kerületet lefedő, mindenki számára hozzáférhető orvosi ellátást tudjon nyújtani. A házi orvosok kiemelt figyelmet szentelnek az egészségi állapotuk miatt mozgásukban gátolt idősebb lakoságnak, őket akár otthonukban is rendszeresen felkeresik. Fogorvosi rendelést 10 felnőttet és 4 gyermeket ellátó szolgáltató nyújt a kerületben.

2017 őszétől indult és 2022-ben fejeződött be a **Hegyvidéki Rendelőfelújítási Program**, amelynek elsődleges célja a Hegyvidéken az egészségügyi alapellátás színteréül szolgáló háziorvosi rendelők infrastrukturális fejlesztése, akadálymentes környezetének megteremtése volt. A program indulását szakértői vizsgálat előzte meg. A program során valamennyi háziorvosi rendelő megújult és egységes arculatot kapott.

A szakorvosi ellátás igénybevételére két helyen is (Szent János Kórház, Kútvolgyi Szakrendelő illetve I. kerületi szakrendelő – mely helyileg a XII. kerületben található) lehetősége van a hegyvidékieknek, és kórházi ellátásra is több intézményt találunk településünkön. Az Önkormányzat az „Egészséges Budapestért” kormányzati programhoz kapcsolódóan aktívan részt vesz a „Hegyvidéki Szakrendelő program” megvalósítása érdekében végzett munkákban.

Az egészségügyi szolgáltatások sorában fontos kiemelni az Önkormányzat fenntartásában működő otthonápolási szolgálatot, amely – elsősorban – a kórházi kezelés utáni rehabilitációban játszik kulcsszerepet: az otthonukba hazaengedett, korábbinál sokszor legyengültebb fizikai állapotban lévő idősök számára nyújtja – a házi segítségnyújtást biztosító munkatársakkal együttműködve – az otthoni ápolást.

Az egészségügyi ellátás egyik fontos mutatója a közgyógyellátásban részesülők száma. Az ellátás, amely a szociálisan rászorult személy részére – egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához – az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás, hozzávetőleg 1300-1400 főnek jelent a kerületben napi segítséget, melynek megállapítása a Kormányhivatal feladata.

A fentiekén túl az egészségügyi szolgáltatások körébe tartoznak az egészség megőrzését támogató szolgáltatások, programok. Az Önkormányzat mára már komplex Egészséges Hegyvidék programmá kiforrott prevencióos tevékenysége rendkívül sokrétű szolgáltatások tárházát vonultatja fel (az egyébként is elérhető kötelező népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrések biztosításán túl). Az ismeretterjesztés körében a Magyar Rákellenes Liga előadásai a Kulturális Szalonban, az Idősek egészségiskolája, az újraélesztési oktatóprogramok a kerületi iskolákban vagy a Budai Lisztérzékenyek Klubjával való együttműködés során megrendezésre kerülő beszélgetések mind a háttérét adják az egészségmegőrzést szolgáló gyakorlatibb jellegű prevencióos programoknak. Ilyen programok az évente megrendezésre kerülő, akár több mint 1000 főt megmozgató és rendkívül sokféle szűrési lehetőséget biztosító Egészségnapok, a kerületi oktatási intézményekben folytatott mozgásszervi szűrővizsgálatok, valamint a szintén kerületi iskolákban elvégzett lisztérzékenység szűrése.

A közösségi életnek számos olyan színterét megtaláljuk a Hegyvidéken, ahol emberek találkoznak, szabad óráikat együtt eltöltve.

A Hegyvidéki Kulturális Szalon:

A Hegyvidéki Kulturális Szalon a Hegyvidék kulturális és közösségi életének egyik közkedvelt színtereként szolgálja a kerületi polgárok szórakozási, időtöltési és kapcsolatépítési lehetőségeit. Az elmúlt évek számos rendezvény, előadás, klubfoglalkozás, több tucat civil közösség létrejöttének és tevékenységének emlékét és élményét őrzi. A Hegyvidéki Kulturális Szalon a Hegyvidéki Önkormányzat beruházásának és a Főváros támogatásának köszönhetően 2018 szeptemberétől a Törpe u. 2. szám alatti új épületben várja látogatóit. A Szalon a Hegyvidék egyik kiemelt kulturális intézménye, alapvetően nem profitorientált intézmény. A látogatói célcsoportja elsősorban kerületi vonzáskörű. Közművelődési feladatokat lát el, tevékenysége szempontjából kiemelten fontos a tudományos és kulturális értékközvetítés, a kerületi hagyományápolás, a generációk közötti kapcsolatépítés, a közösségépítés, a civil szervezetek munkájának segítése, az önkéntesek bevonása az intézmény működésébe, illetve a napjainkban egyre szükségesebb mentálhigiénés tevékenység. A Hegyvidéki Kulturális Szalon helyet ad ismeretterjesztő, tudományos előadásoknak, közéleti beszélgetéseknek, zenei, irodalmi esteknek, egészségvédő, egészségmegőrző kluboknak, torna, tánc-

és egyéb mozgásformát alkalmazó foglalkozásoknak, úti élménybeszámoló előadásoknak, valamint olyan szórakozási és időtöltési lehetőségeket kínál, mint a kártyajátékok, kézműveskedés, horgoló klub, bélyeggyűjtő kör, közös dal- és tánctanulás. Az intézmény több mint 30 klub, kör, civil szervezet, egyesület, alapítvány tevékenységének otthona. Éves rendezvényeinek száma meghaladja a másfél ezret.

A hegyvidéki lakosság szolidaritásával nap mint nap találkozhatunk. Nemcsak akkor, amikor karácsony előtt a rászoruló családoknak, vagy amikor a határon túli magyar lakosságnak gyűjt az Önkormányzat, de amikor a kerületünkben szociális tevékenységet folytató bármely intézmény számára keressük a segítséget, akkor is jelentős a megmozdulás. És jelentős a szolidaritás megnyilvánulása a mindennapokban: sokan segítenek az utcán élőknek, illetve a szomszéd idős lakosoknak. A COVID19 járvány kirobbanása után szinte azonnal megalakítottuk a Hegyvidéki Segítő Csoportot, melynek egyik fontos eleme volt a kerületi önkéntesek toborzása és bevonása az idősek ellátásába. Erre a felhívásunkra közel 200 önkéntes kerületi lakos jelentkezett, akik segítettek az ebéd kiszállításban, gyógyszerkiváltásban, bevásárlásban.

A kerület tradicionálisan a felső-, közép- és nagypolgári rétegek letelepedési helye, melyek az elérhető legmagasabb színvonalat igénylik a környezet minőségében, a kultúrában, az oktatásban, az egészségügyben és az infrastruktúrában egyaránt. Bátran kijelenthetjük, hogy mind kulturális, mind oktatási, mind az egészségügy alapellátási szolgáltatásai kiállják a próbát a magas elvárásokkal szemben.

II. A helyi szociálpolitika elemei

Helyi szociálpolitikai rendeletek

II. 1. Pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátások

Önkormányzatunk biztosítja az Szt-ben és a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (továbbiakban: Gyvt.) meghatározott kötelező ellátásokat, valamint az Szt. 25. § (3) b) bekezdése és a Gyvt. 18. § (2) bekezdése alapján kialakította a helyi viszonyokhoz és szükségletekhez igazodó önálló támogatási rendszerét, amelyek ebben a fejezetben kerülnek bemutatásra.

1. Szociális támogatások rendszere

A felnőtt lakosság pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásai három önkormányzati rendelet mentén kerülnek bemutatásra. Az egyes támogatások a különböző nehéz élethelyzetekben, létfenntartási

problémák esetén nyújtanak célzott, eseti jellegű, vagy rendszeres segítséget (pl. gyógyszerek kiváltásához, téli fűtésszámla kifizetéséhez, jövedelem kiegészítéseként).

A szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátásokról szóló 2/2015. (II.27.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: Ör.¹) által nyújtott ellátások

Az egyes támogatások jövedelmi értékhatárai az Ör.¹-ben meghatározott viszonyítási alaphoz, a *jogosultsági összeghatárhoz* képest kerülnek meghatározásra, amely a nyugdíjemelések és az infláció figyelembevételével évente emelésre kerül. *A jogosultsági összeghatár 2023. január 1-jétől 123.200 Ft.*

A támogatásokat azok a XII. kerületben lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező rászorulóknak igényelhetik, akik életvitelszerűen a XII. kerületi címükön élnek és tartós megtakarítással nem rendelkeznek. (Tartós megtakarítás: a készpénzben, lakossági folyószámlán, értékpapírban, részvényben, vagy befektetési jegyben tartott összeg, valamint az életbiztosítással egybekötött megtakarítás, ha meghaladja a jogosultsági összeghatár ötszörösét. – *2023-ban: 616.000 Ft-ot*)

A rászorulókon belül kiemelt figyelemben részesülnek az élethelyzetük, szociális körülményeik vagy egészségi állapotuk miatt fokozott támogatásra szoruló személyek, családok, ezért az ő esetükben rendeletünk magasabb jövedelmi értékhatárt állapít meg.

Az Ör.¹ értelmében fokozottan rászoruló kérelmező:

- *az egyedül élő személy;*
- *az egyedülálló, a három vagy több gyermeket nevelő, a tartósan beteg, vagy súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő szülő,*
- *az alacsony iskolázottságú, alacsony foglalkoztatottságú szülő,*
- *az elégtelen lakáskörülmények között élő család,*
- *a 90. életévét betöltött személy;*
- *akinek családjában olyan nagykorú fogyatékos személy él, aki saját jogán részesül magasabb összegű családi pótlékban, fogyatékosági támogatásban vagy egyéb rendszeres szociális ellátásban.*

Szociális támogatások rendszere	
Pénzbeli ellátások: települési támogatások	Rendkívüli települési támogatások: Esetenkénti támogatás Időskorúak eseti támogatása Temetési támogatás Krizistámogatás Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás
	Lakásfenntartási támogatás
	Téli rezsitámogatás
	Adósságkezelési szolgáltatás
	Gyógyászati támogatás
	Ebek veszettség elleni védőoltásának költségeihez nyújtott támogatás
	Tüdőgyulladás elleni védőoltás költségeihez nyújtott támogatás
	Hegyvidéki idők rendszeres támogatása
Természetben nyújtott szociális ellátások	Köztemetés
	Szociális üdültetés
	Szépkorú polgárok köszöntése
	Otthon megöregedni pályázat
	Segélyhívó készülék igénybevételének támogatása
	Közlekedésszolgáltató eszköz látássérült személyek részére
	Lakbértámogatás
	Kiegészítő lakbértámogatás
Rendkívüli lakbértámogatás	
Személyes gondoskodást nyújtó ellátáshoz kapcsolódó természetbeni támogatás	Felnőttek étkezési térítési díjkedvezménye

Rendkívüli települési támogatások

Esetenkénti támogatás

Esetenkénti támogatás a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, elégséges jövedelemmel nem rendelkező, vagy alkalmanként jelentkező, nem várt többletkiadások miatt anyagi segítségre szoruló nagykorú személy, illetve család részére nyújtható.

A támogatás abban az esetben állapítható meg, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi jövedelem a jogosultsági összeghatár 70%-át (2023-ban: 86.200 Ft-ot), a fokozottan rászoruló kérelmező családjában az egy főre jutó havi jövedelem a jogosultsági összeghatár 81%-át (2023-ban: 99.800 Ft-ot) nem haladja meg. A támogatás naptári évenként legfeljebb négy alkalommal, valamint karácsony alkalmából, hivatalból további egy alkalommal állapítható meg.

Különös méltánylást érdemlő esetben naptári évenként két alkalommal abban az esetben is megállapítható az esetenkénti támogatás, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi jövedelem a jogosultsági összeghatárt (2023-ban: 123.200 Ft-ot), a fokozottan rászoruló kérelmező családjában a jogosultsági összeghatár 114%-át (2023-ban: 140.400 Ft-ot) nem haladja meg.

A támogatást olyan összegben kell megállapítani, hogy az kellő segítséget nyújtson, és arányban álljon a kérelmező rászorultságával, szociális helyzetével.

Időskorúak eseti támogatása

Az önkormányzat rendelete értelmében a 12.000 Ft összegű időskorúak eseti támogatása március hónapban automatikusan, tehát külön igénylés nélkül jár mindazoknak a február utolsó napjáig 65. életévüket betöltött időseknek, akik előző év szeptember 1-je és tárgyév február utolsó napja között rendkívüli települési támogatásban részesültek.

A támogatás megállapításához január és február hónapokban kérelmet kell benyújtania annak a személynek, aki fenti ellátások egyikében sem részesült, február utolsó napjáig betölti a 65. életévét, és családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatárt (2023-ban: 123.200 Ft-ot). Az egyedül élők, illetve a 90. életévüket betöltöttök esetében a jövedelmi értékhatár a jogosultsági összeghatár 114%-a (2023-ban: 140.400 Ft.)

Temetési támogatás

Az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulásként temetési támogatás nyújtható, ha a temetési költségek viselése a kérelmező saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti és a kérelmező családjában az egy főre jutó havi jövedelem a jogosultsági összeghatárt (2023-ban: 123.200 Ft-ot), a fokozottan rászoruló kérelmező családjában a jogosultsági összeghatár 114%-át (2023-ban: 140.400 Ft-ot) nem haladja meg. A kérelmet a temetést követő 180 napon belül lehet benyújtani, a támogatás összege a jogosultsági összeghatár 35%-a (2023-ban: 43.100 Ft).

Krízistámogatás

Krízistámogatás nyújtható annak a személynek, illetve családnak, akinek a létfenntartása olyan rendkívüli körülmények (elemi kár, váratlanul fellépő súlyos megbetegedés, nagy értékű lakásfelszerelési tárgy meghibásodása, válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartása stb.) miatt vált átmenetileg lehetetlenné vagy nagyfokban veszélyeztetetté, amely az esetenkénti támogatás keretein belül nem támogatható. A támogatás abban az esetben állapítható meg, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 114%-át (2023-ban: 140.400 Ft-ot), fokozottan rászoruló kérelmező családjában a jogosultsági összeghatár 131%-át (2023-ban: 161.400 Ft-ot).

Az egy-egy alkalomra megállapított krízistámogatás összege nem lehet magasabb a jogosultsági összeghatárnál (2023-ban: 123.200Ft).

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíthető a gyermek jogán a gyermeket gondozó család, ha időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, és ezért a gyermek eltartásáról más módon nem tud gondoskodni. Elsősorban azokat a gyermekeket, illetve családokat kell támogatásban részesíteni, akik a gyermek iskoláztatása, a gyermek fogadásának előkészítése, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartása, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítése vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt szorulnak anyagi segísége.

A támogatás abban az esetben állapítható meg, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 70%-át (2023-ban: 86.200 Ft-ot), a fokozottan rászoruló kérelmező családjában a jogosultsági összeghatár 81%-át (2023-ban: 99.800 Ft-ot).

Lakásfenntartási támogatás

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott Budapest XII. kerületi lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos

rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A támogatás elsődleges célja a közüzemi díjhátralék-felhalmozás megelőzése. A lakásfenntartási támogatást elsősorban természetbeni szociális ellátás formájában (szolgáltatókhoz történő utalással), és a lakásfenntartással összefüggő azon rendszeres kiadásokhoz kell nyújtani, amelyek megfizetésének elmaradása a kérelmező lakhatását a legnagyobb mértékben veszélyezteti. Önkormányzati bérlakásban élő esetén a lakásfenntartási támogatás elsősorban a lakbér és a különszolgáltatási díj megfizetéséhez nyújtható.

A támogatás a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat díjához, a lakbérhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez a rendeletben meghatározott feltételek szerinti jogosultnak nyújtható, valamint az adósságkezelési szolgáltatásban részesülő személynek.

Lakásfenntartási támogatásra az a személy jogosult, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 81%-át (2023-ban: 99.800 Ft-ot), és a háztartás egyik tagjának sincs az Szt-ben meghatározott vagyona. A támogatás összege a méltányolható lakásnagyság, a lakásfenntartás elismert költsége, valamint lakásfenntartásra fordítandó jövedelemhányad függvényében kerül meghatározásra, azzal, hogy a támogatás megállapítható legkisebb havi összege 2500 Ft.

Téli rezsitámogatás

A téli rezsitámogatás a háztartás tagjai által életvitelszerűen lakott lakás téli hónapokban megnövekedett közüzemi kiadásainak megfizetéséhez nyújt segítséget. A támogatás öt hónapon keresztül, november 1-jétől március 31-éig állapítható meg, havi összege 13.000 Ft.

A támogatásra az a kérelmező jogosult, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 81%-át (2023-ban: 99.800 Ft-ot), fokozottan rászoruló kérelmező, valamint 65. életévét betöltött személy esetében a jogosultsági összeghatár 114%-át (2023-ban: 140.400 Ft-ot). A támogatásra jogosult továbbá az az egyedül élő, 65. életévét betöltött idős személy is, akinek havi jövedelme nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 131%-át (2023-ban: 161.400 Ft-ot).

A kérelem október 1-je és március 31-e között nyújtható be; az október 1-je és november 30-a között benyújtott kérelem esetén a támogatás november 1-jétől kerül megállapításra, a december 1-je és március 31-e között benyújtott kérelem esetén a támogatás a benyújtás hónapjának első napjától állapítható meg.

Adósságkezelési szolgáltatás

A támogatás azoknak a lakhatással összefüggésben díjhátralékot felhalmozott, szociálisan rászoruló családoknak nyújt segítséget, akik maguk is képesek és képesek tartozásuk részbeni rendezésére.

A támogatás annak a családnak vagy személynek nyújtható, akinek az adóssága meghaladja az ötvenezer forintot, de nem haladja meg a hatszázezer forintot, továbbá legalább négyhavi fennálló tartozása van, vagy a közüzemi díjtartozása miatt a szolgáltatást kikapcsolták, valamint háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 81%-át (2023-ban: 99.800 Ft-ot), fokozottan rászoruló esetében a jogosultsági összeghatárt (2023-ban: 123.200 Ft-ot).

A támogatás akkor adható, ha a kérelmező vállalja az adósság és a megállapított adósságcsökkentési támogatás különbözetének egy összegben, vagy havi részletekben történő megfizetését, valamint részt vesz az Önkormányzat által biztosított adósságkezelési tanácsadáson.

Az adósságcsökkentési támogatás mértéke az adósságkezelés körébe bevont adósság legfeljebb 75%-a lehet. Legfeljebb 90% lehet a támogatás mértéke abban az esetben, ha az adósságcsökkentési támogatás megállapítására a szolgáltatás kikapcsolásával összefüggésben kerül sor, és a kérelmező háztartásában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 50%-át (2023-ban: 61.600 Ft-ot), fokozottan rászoruló kérelmező esetében a jogosultsági összeghatár 75%-át (2023-ban: 92.400 Ft-ot). A támogatás összege nem haladhatja meg a négyszázezer forintot.

A szolgáltatás iránti igény a Családsegítő és Gyermejkölési Központ adósságkezelési tanácsadójához nyújtható be, aki javaslatával ellátva továbbítja a kérelmet a Népjóléti Irodára.

Gyógyászati támogatás

A gyógyászati támogatás a szociálisan rászoruló személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó gyógyszer-, illetve gyógyászati segédeszköz kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás. Az ellátás lehet rendszeres, illetve bizonyos segédeszközök tekintetében eseti jellegű.

Támogatott gyógyszerek: Az ellátás kizárólag a diagnosztizált krónikus betegségek kezelésével közvetlenül kapcsolatba hozható havi rendszerességgel szedett gyógyszerek támogatására nyújtható, azonban a vitaminok közül csak a D3, a fájdalomcsillapítók közül csak egyes betegségcsoportokhoz rendelt készítmények támogathatók.

Támogatott gyógyászati segédeszközök: kizárólag a jogosult diagnosztizált cukorbetegségének kezeléséhez szükséges tesztcsíkok, egyszer használatos fecskendőtüvek, valamint vizelet és széklet inkontinencia esetén használható pelenkák és betétek támogathatók.

Az eseti gyógyászati támogatás szemüveg, hallókészülék, ortopéd cipő megvásárlásához, valamint fogpótláshoz nyújtható.

A havi rendszeres gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-szükségletet a házi orvos igazolja. A gyógyszer-támogatás elbírálásához kizárólag három hónapnál nem régebbi igazolás fogadható el. A házi orvosi igazoláson feltüntetett gyógyszer(ek) térítési díjának összege a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) honlapján közzétett gyógyszerkeresőben megjelölt árak alapján kerül meghatározásra, azonos hatóanyag mellett a legolcsóbb termék árának figyelembevételével. A gyógyászati segédeszköz(ök) térítési díjának összege a NEAK által közzétett Online Segédeszköz Jegyzékben (SEJK) megjelölt bruttó térítési díjak alapján kerül(nek) meghatározásra. Nem állapítható meg támogatás, ha a kérelmező alanyi vagy normatív közgyógyellátásra jogosult.

A gyógyászati támogatás abban az esetben kerül megállapításra, ha a gyógyszerköltség eléri az Ör.¹ szerint meghatározott, adott jövedelemhez képest elvárt mértéket. A jövedelmi értékhatár összege az életkor emelkedésével arányosan növekszik.

Gyógyászati támogatásra való jogosultság annak a

- 70. életévét be nem töltött szociálisan rászorult személynek állapítható meg, akinek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 79%-át (2023-ban: 97.300 Ft-ot), fokozottan rászoruló kérelmező esetén a jogosultsági összeghatár 97%-át (2023-ban: 119.500 Ft-ot);
- 70. életévét betöltött, de 80. életévét el nem érő szociálisan rászorult személynek állapítható meg, akinek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 106%-át (2023-ban: 130.600 Ft-ot), fokozottan rászoruló kérelmező esetében 117%-át (2023-ban: 144.100 Ft-ot);
- 80. életévét betöltött, de 100. életévét el nem érő szociálisan rászorult személynek állapítható meg, akinek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 125%-át (2023-ban: 154.000 Ft-ot), fokozottan rászoruló kérelmező esetében 128%-át (2023-ban: 157.700 Ft-ot).

Gyógyászati támogatásra való jogosultság a 100. életévét betöltött személy részére jövedelmi helyzetétől függetlenül állapítható meg.

A havi gyógyszerköltség elvárt mértéke, ha a családban az egy főre jutó jövedelem

- nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 36%-át (2023-ban: 44.400 Ft-ot), 1.000 Ft,
- meghaladja a jogosultsági összeghatár 36%-át, de nem haladja meg annak 72%-át (2023-ban: 88.700 Ft-ot), 2.600 Ft,
- meghaladja a jogosultsági összeghatár 72%-át, de nem haladja meg annak 90%-át (2023-ban: 110.900 Ft-ot), 4.500 Ft,
- meghaladja a jogosultsági összeghatár 90%-át, 5.700 Ft.

Gyógyászati támogatásra való jogosultság a 90. életévét betöltött személy részére a havi gyógyszerköltségtől függetlenül állapítható meg.

A gyógyászati támogatást egy évre kell megállapítani. A támogatáson belül a gyógyszerkeret összege legfeljebb havi 12.000 Ft, a gyógyászati segédeszköz-keret legfeljebb havi 4.000 Ft lehet.

Ebek veszettség elleni védőoltásának költségehez nyújtott támogatás

Ebek veszettség elleni védőoltásának költségeihez nyújtott támogatás a szociálisan rászoruló egyedülálló idősök ebtartásához nyújtott hozzájárulás, amelynek célja az időskori magány enyhítése.

A támogatásra azok a 65. életévüket már betöltött, vagy a kérelem benyújtásának évében betöltő XII. kerületben élő egyedülálló idősök jogosultak, akiknek a havi jövedelme nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 131%-át (2023-ban: 161.400 Ft-ot). A támogatás az oltást követő 60 napon belül kérelmezhető, összege 5.000 Ft.

Tüdőgyulladás elleni védőoltás költségeihez nyújtott támogatás

A tüdőgyulladás elleni védőoltás költségeihez nyújtott támogatás a szociálisan rászoruló egyedülálló idősök számára nyújtott hozzájárulás.

A támogatásra az a 65. életévét már betöltött vagy a kérelem benyújtásának évében betöltő, XII. kerületben élő egyedülálló kérelmező jogosult, akinek a havi jövedelme nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 131%-át (2023-ban: 161.400 Ft-ot). A támogatás az oltást követő 60 napon belül kérelmezhető, összege 5.000 Ft.

Hegyvidéki idősök rendszeres támogatása

Hegyvidéki idősök rendszeres támogatására jogosult az a 70. életévét betöltött, életvitelszerűen a XII. kerületben élő és XII. kerületi lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező személy, akinek a havi jövedelme nem haladja meg a 70.000 Ft-ot. A támogatás havi összege 5.000 Ft, amely a kérelem benyújtásának hónapjától egy éven keresztül jár a jogosultnak.

Természetben nyújtott szociális ellátások

Köztemetés

Az Szt. és az Ör.¹ értelmében a XII. kerületben a polgármester gondoskodik az elhunyt személy közköltségen történő eltemettetéséről, ha nincs vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik. A köztemetés költsége az elhunyt elhalálozása időpontjában fennálló lakóhelye szerinti önkormányzatot terheli.

A végfizető önkormányzat a költségeket hagyatéki teherként a területileg illetékes közjegyzőnél bejelenti, vagy az eltemettetésre köteles személyt a köztemetés költségeinek megtérítésére kötelezi.

A köztemetés költségeinek megtérítési kötelezettsége alól a polgármester részben, vagy egészben akkor mentesítheti az eltemettetésre kötelezett személyt, ha havi rendszeres pénzbeli szociális vagy gyermekvédelmi ellátásban részesül, vagy családjában az egy főre jutó havi jövedelem a jogosultsági összeghatár 65 %-át (2023-ban: 80.100 Ft-ot), a fokozottan rászoruló kérelmező esetében a jogosultsági összeghatár 81 %-át (2023-ban: 99.800 Ft-ot) nem haladja meg.

Szociális üdültetés

Önkormányzatunk a Szántódon található üdülőjében évenként száz fő XII. kerületi nyugdíjas részére biztosít szociális üdülési lehetőséget.

A résztvevő a szállást, az étkeztetést térítésmentesen veheti igénybe, ha jövedelme a jogosultsági összeghatár 150 %-át (2023-ban: 184.800 Ft-ot) nem haladja meg; a szállás és étkeztetés költségének 50 %-át téríti meg, ha jövedelme a jogosultsági összeghatár 150%-át meghaladja, de nem haladja meg annak 200%-át (2023-ban: 246.400 Ft-ot). Az a szociális üdültetést igénylő, akinek havi jövedelme a jogosultsági összeghatár 200%-át meghaladja, szabad férőhely esetén részt vehet az üdültetésben, amennyiben vállalja a szállás és étkeztetés teljes költségét.

A nyaraló több évtizede biztosít üdülési lehetőséget szociális és oktatási intézményeken keresztül a XII. kerületi iskolásoknak, időseknek, rászoruló családoknak. Az épületegyüttes teljeskörű felújítása, korszerűsítése szükségessé vált, így az elmúlt évben az idősek üdülésének biztosítására nem került sor.

Szépkorú polgárok köszöntése

A szépkorúak jubileumi köszöntéséről szóló 255/2008. (X. 21.) Korm. rendelet alapján a 90., a 95., a 100., a 105., a 110. és a 115. életévüket betöltött szépkorú személyek a Miniszterelnök által aláírt, személyre szóló emléklapot kapnak, valamint jubileumi juttatásban részesülnek. A juttatás összege a 90. életév betöltésekor 90.000 Ft, a 95. életév betöltésekor 95.000 Ft, a 100. életév betöltésekor 100.000 Ft, a 105. életév betöltésekor 105.000 Ft, a 110. életév betöltésekor 110.000 Ft, a 115. életév betöltésekor 115.000 Ft. A juttatás folyósításáról a nyugdíjfolyósító szerv gondoskodik.

Amennyiben a 90. és 95. életévét betöltött idős a személyes köszöntésre igényt tart, a jegyző nevében a Hegyvidéki Szociális Központ köszönti fel.

Az Ör.¹ alapján – előzetes kérelmére – Önkormányzatunk nevében a polgármester évente köszönti a 100. életévét betöltött személyt. Az ünnepeket ajándécsomaggal, e mellett a hölgyeket virágcsokorral, az urakat egy üveg borral ajándékozzuk meg.

Otthon megöregedni pályázat

A polgármester évente egy alkalommal Otthon megöregedni Pályázatot írhat ki az Önkormányzat tárgyévi költségvetési rendeletében e célra biztosított előirányzat keretei között. A pályázat kiírásának célja a kerületben élő idősök biztonságának fokozása, a pályázat keretén belül az általuk lakott ingatlanban akadálymentesítési, átalakítási munkák elvégzése.

A pályázatban XII. kerületi bejelentett lakóhellyel rendelkező, 70. életévüket betöltött személyek vehetnek részt. Az Önkormányzat az átalakítási munkákat térítésmentesen végzi el, ha a pályázó családjában az egy főre jutó havi jövedelem a 165.000 Ft-ot nem haladja meg. Az átalakítási munkák költségének 50 %-át téríti meg az Önkormányzat, ha a pályázó családjában az egy főre jutó havi jövedelem a 165.000 Ft-ot meghaladja, de nem haladja meg a 220.000 Ft-ot. Az ennél magasabb jövedelműek esetén az Önkormányzat térítésmentesen biztosítja a tervezési munkákat, azonban azokat csak a teljes költség megfizetése esetén végzi el.

A pályázatokat az Egészségügyi és Szociális Bizottság javaslata alapján a polgármester bírálja el. Az elbírálás során előnyt élveznek az alacsonyabb jövedelmű, az egyedül élő, a mozgásában korlátozott, a szociális alapszolgáltatást igénybe vevő pályázók.

2017-2020. között Önkormányzatunk évente közzétette a pályázati felhívást, amely iránt folyamatos volt az érdeklődés. Az elmúlt években 69 személynek tudtunk segíteni, ami javarészt fürdőszobájuk akadálymentesítését jelentette, de felmerült az igény küszöbök eltávolítására, korlátok felszerelésére, szekrények, mosogatók áthelyezésére is.

A 2020. évi járványhelyzet, majd a hirtelen bekövetkezett nagymértékű infláció miatt azonban két évig pályázat kiírására nem került sor.

A nagy érdeklődésre tekintettel azonban 2023 februárjában a Képviselő-testület ismét döntött az akadálymentesítési pályázat meghirdetéséről, amelynek benyújtási határideje 2023. április 30. volt. A nyertes pályázatok esetében az átalakítási munkák megvalósítására 2024. március 31-éig kerül majd sor.

Közlekedésségítő eszköz látássérült személyek részére

Az Önkormányzat térítésmentesen közlekedésségítő eszközt (Futár-távirányítót) biztosít annak a személynek, aki orvosi szakvéleménnyel igazolja legalább 67%-os mértékű látássérülését.

Az Önkormányzat tulajdonában álló lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérletéről, a lakások lakbérének mértékéről, valamint a lakbértámogatásról szóló 34/2017. (IX. 27.) Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Képviselő-testületének önkormányzati rendelete

A szociálisan rászoruló önkormányzati lakásbérlők számára igénybe vehető támogatásokat ez a rendelet szabályozza, amelyben az öregségi nyugdíjminimumhoz mint viszonyítási alaphoz képest kerültek meghatározásra a különböző támogatások jövedelmi, vagyoni feltételei *(összege 2023-ban: 28.500 Ft)*.

Lakbértámogatás

A lakbértámogatás a szociálisan rászoruló bérelő részére a lakbér megfizetéséhez nyújtott rendszeres hozzájárulás.

A lakbértámogatás feltétele, hogy az önkormányzati bérlakás bérelője és a vele életvitelszerűen együtt lakó családtagok:

- egy főre jutó havi nettó jövedelme nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát *(2023-ban: 85.500 Ft-ot)* és
- nem rendelkeznek olyan ingatlan és ingó vagyonnal, amelynek együttes forgalmi értéke meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszázszorosát *(2023-ban: 5.700.000 Ft-ot)*, továbbá
- tulajdonában, hasznélvezetében, bérletében nincs másik lakás, és
- nettó összjövedelmük 10 %-a kevesebb, mint a fizetendő lakbér összege.

Lakbértámogatás az együtt lakó családtagok közül csak egy személynek állapítható meg, függetlenül a lakásban élő személyek, háztartások számától (együttlakó családtagként: a bérelő házastársa, gyermeke, befogadott gyermekének a gyermeke, szülője, továbbá a bérbeadó hozzájárulásával a lakásba befogadott más személyek vehetők figyelembe).

A felsorolt feltételek fennállása esetén sem illeti meg lakbértámogatás a bérelőt, ha

- a lakás alapterülete 3 személyig a 60 m²-t, 4 és ennél több személy esetében személyenként további 10 m²-t meghaladja;

- a lakást részben vagy egészben nem lakás céljára használja, vagy a használatát másnak átengedte;
- lakbérhátraléka, illetve
- a lakás fenntartási költségeivel bármely közüzemi szolgáltató felé tartozása van, és nem működik együtt az Önkormányzat adósságkezelési szolgálatával;
- nem szociális lakbért fizet.

A lakbértámogatás mértéke a fizetendő lakbér

- 10 %-a, ha a bérlőnek és a vele életvitelszerűen együtt lakó családtagjainak az egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát;
- 20 %-a, ha a bérlőnek és a vele életvitelszerűen együttlakó családtagjainak az egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét;
- 30 %-a, ha a bérlőnek és a vele életvitelszerűen együttlakó családtagjainak az egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének másfélszeresét;
- 40 %-a, ha a bérlőnek és a vele életvitelszerűen együttlakó családtagjainak az egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét.

Kiegészítő lakbértámogatás

Kiegészítő lakbértámogatás célja azoknak az önkormányzati lakásbérlőknek a támogatása, akik számára a lakbér megfizetése az egyéb támogatások mellett is nehézséget jelent.

Kiegészítő lakbértámogatásra jogosult a bérlő, ha az ő és a vele életvitelszerűen együtt lakó családtagok:

- egy főre jutó havi nettó jövedelme nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének két és félszeresét (2023-ban: 71.250 Ft-ot),
- nem rendelkeznek olyan ingatlan és ingó vagyonnal, vagyoni értékű joggal értékpapírral, amelynek együttes forgalmi értéke meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszázszorosát (2023-ban: 5.700.000 Ft-ot), valamint
- tulajdonában, haszonélvezetében, bérletében nincs másik lakás.

A fenti feltételek fennállása esetén sem illeti meg a kiegészítő lakbértámogatás a bérlőt, ha

- félévnel régebbi, vagy 50 ezer Ft-ot meghaladó lakbérhátraléka, illetve a bérlettel összefüggésben keletkezett közüzemi szolgáltató felé irányuló tartozása van, és nem működik együtt az Önkormányzat adósságkezelési szolgálatával,
- piaci lakbért fizet.

A támogatás megállapítása szempontjából együttlakó családtagként a bérlő házastársa, gyermeke, befogadott gyermekének a gyermeke, szülője, továbbá a bérbeadó hozzájárulásával a lakásba befogadott más személyek vehetők figyelembe.

A kiegészítő lakbértámogatás havi összege, ha a bérlő és a vele életvitelszerűen együttlakó családtagjainak az egy főre jutó havi nettó jövedelme

- nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, 6500 Ft;
- nagyobb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegénél, de nem haladja meg annak 150 %-át, 5500 Ft;
- nagyobb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150 %-ánál, de nem haladja meg annak 200 %-át, 4500 Ft;
- nagyobb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 200 %-ánál, de nem haladja meg annak 250 %-át, 3500 Ft.

A támogatás havi összege egyszemélyes háztartásban élő bérlő, gyermekét egyedül nevelő bérlő vagy tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő bérlő esetén 1000 Ft-tal nő.

A kiegészítő lakbértámogatás havi összegét úgy kell megállapítani, hogy az együttlakó családtagok számára megállapított lakbértámogatás és kiegészítő lakbértámogatás együttes összege nem haladhatja meg a lakbér összegének 80 %-át.

Rendkívüli lakbértámogatás

A rendkívüli lakbértámogatás célja azoknak a szociálisan rászoruló bérlőknek a támogatása, akik számára a lakbér megfizetése az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet (a továbbiakban: veszélyhelyzet) miatt megromlott anyagi helyzetükre tekintettel nehézséget okoz.

A rendkívüli lakbértámogatás feltétele, hogy a bérlő és a vele életvitelszerűen együtt lakó családtagok

- egy főre jutó havi nettó jövedelme nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát (2023-ban: 85.500 Ft-ot),
- nem rendelkeznek olyan ingatlan és ingó vagyonnal, vagyoni értékű joggal, értékpapírral, amelynek együttes forgalmi értéke meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszázszorosát (2023-ban: 5.700.000 Ft-ot), továbbá
- tulajdonában, hasznélvezetében, bérletében nincs másik lakás és
- nettó összjövedelmük 10 %-a kevesebb, mint a fizetendő lakbér összege.

Rendkívüli lakbértámogatás az együtt lakó családtagok közül csak egy személynek állapítható meg, függetlenül a lakásban élő személyek, háztartások számától. A rendkívüli lakbértámogatás megállapítása szempontjából együttlakó családtagként a bérlő házastársa, gyermeke, befogadott gyermekének a gyermeke, szülője, továbbá a bérbeadó hozzájárulásával a lakásba befogadott más személyek vehetők figyelembe.

Nem illeti meg a támogatás a bérlőt, ha a lakást részben vagy egészben nem lakás céljára használja, vagy a használatát másnak átengedte; vagy a lakásbérleti szerződésben foglalt bérlői kötelezettségeit közjegyzői okiratban nem ismeri el.

A rendkívüli lakbértámogatás mértéke a fizetendő lakbér

- 20 %-a, ha a bérlőnek és a vele életvitelszerűen együtt lakó családtagjainak az egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát;
- 40 %-a, ha a bérlőnek és a vele életvitelszerűen együttlakó családtagjainak az egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét;
- 65 %-a, ha a bérlőnek és a vele életvitelszerűen együttlakó családtagjainak az egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének másfélszeresét;
- 100 %-a, ha a bérlőnek és a vele életvitelszerűen együttlakó családtagjainak az egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét.

A rendkívüli lakbértámogatást a veszélyhelyzet fennállásának első napjától a veszélyhelyzet megszűnését követő 3. hónap utolsó napjáig lehetett megállapítani.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról az 110/2005. (VIII. 10.) Budapest Hegyvidék XII. kerületi Önkormányzat rendelet

Az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a Fejlesztő Napközi Otthonban biztosított étkeztetés, a pszichiátriai betegek nappali ellátása keretében biztosított étkeztetés személyi térítési díjának mértékét e rendelet melléklete határozza meg.

A polgármester a személyi térítési díjat a fizetésre kötelezett kérelmére csökkentheti, illetve elengedheti, ha azt a fizetésre kötelezett körülményei (jövedelmi és vagyoni helyzete, családi körülményei, életkora, egészségi állapota) indokolják.

A személyi térítési díj csökkentése, illetve elengedése különösen akkor tekinthető indokoltnak, ha a díjfizetésre kötelezett rendszeres havi jövedelme nem haladja meg a szociális vetítési alap összegének négyszeresét (2023-ban: 114.000 Ft-ot) és

- havi gyógyszerköltsége a házi orvos és a gyógyszertár igazolása alapján havi rendszeres jövedelmének 15 %-át meghaladja;
- lakásfenntartásának igazolt havi költsége (lakbér, közös költség, albérleti díj, áram, gáz, víz, fűtés díja) havi rendszeres jövedelmének 40 %-át meghaladja;
- saját háztartásában az Szt. 4. § d) pontjának db-dc) alpontjában meghatározott hozzátartozójáról gondoskodik.

A személyi térítési díj csökkentésére, illetve elengedésére nincs lehetőség, ha a díjfizetésre kötelezett az általa lakott saját tulajdonú vagy bérelt lakáson túl más lakás tulajdonjogával is rendelkezik. A személyi térítési díj csökkentése, illetve elengedése iránti kérelmet az intézmény vezetőjéhez kell benyújtani, aki azt javaslatával ellátva továbbítja az Önkormányzat polgármesteréhez.

2. Gyermekvédelmi támogatások rendszere

A gyermekvédelmi ellátásokat a Gyvt., a gyermekek védelmét biztosító pénzbeli és természetbeni ellátásokról szóló 40/2015. (XII. 22.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: Ör.³), valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokról szóló 55/2018. (XII. 17.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Ör.³) alapján biztosítja az Önkormányzat.

Gyermekvédelmi támogatások rendszere	
Pénzbeli támogatások	Születési támogatás
	Gyógyászati segédeszköz vásárlásának támogatása
	Fejlesztést igénylő gyermekek támogatása
	Tanévkezdési támogatás
	Iskolai tanulók szociális ösztöndíja
	Táborozási támogatás
	Bursa Hungarica ösztöndíjpályázat
Természetben nyújtott ellátások	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
	Hegyvidéki Babaköszöntő csomag
Személyes gondoskodást nyújtó ellátáshoz kapcsolódó támogatás	Gyermekétkeztetési térítési díjkedvezmény
	Ingyenes szünidei gyermekétkeztetés
	Kedvezményes szünidei gyermekétkeztetés

Gyvt. által kötelezően biztosított ellátások

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a szociális vetítési alap összegének 165%-át (2023-ban: 47.025 Ft-ot), illetve 180%-át (2023-ban: 51.300 Ft-ot) abban az esetben, ha

- a gyermeket egyedülálló szülő vagy más törvényes képviselő gondozza,
- a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, vagy
- a nagykorúvá vált gyermek megfelel a Gyvt-ben foglalt egyéb kitételeknek.

Az ellátás további feltétele, hogy az egy főre jutó vagyon értéke nem haladhatja meg a Gyvt. szerinti vagyon értékét. A jogosultság – a gyermeket ellátó intézménytípustól függően – különböző kedvezményekre jogosít, mint például ingyenes vagy kedvezményes térítési díjú intézményi étkezés, ingyenes tankönyvellátás. Akinek a gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-jén és november 1-jén fennáll, az augusztus és november hónapokban alapösszegű, hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetén emelt összegű pénzbeli támogatásban részesül. Ennek esetenkénti összegét a mindenkori költségvetési törvény határozza meg. (2023-ban az alapösszegű pénzbeli támogatás összege gyermekenként 6000 Ft, az emelt összegű támogatás összege 6500 Ft).

Szünidei gyermekétkeztetés biztosítása

A Gyvt. alapján Önkormányzatunk a szülő kérelmére térítésmentes déli meleg főétkezést biztosít a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére. Az FH Gasztró Kft. által készített levesből, főfogásból és desszertből álló csomagolt meleg ebéd a Németvölgyi Általános Iskolában kerül kiosztásra a családok részére.

Az Ör.² alapján biztosított XII. kerületi pénzbeli és természetbeni támogatási formák

Az egyes támogatások jövedelmi értékhatárai az Ör.²-ben meghatározott viszonyítási alaphoz, a *jogosultsági összeghatárhoz* képest kerülnek meghatározásra, amely a nyugdíjemelések és az infláció figyelembevételével évente emelésre kerül. *A jogosultsági összeghatár 2023. január 1-jétől 123.200 Ft.*

Az egyes támogatásokat azok a XII. kerületben lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező családok igényelhetik, akik életvitelszerűen a XII. kerületi címükön élnek és tartós megtakarítással nem rendelkeznek. (Tartós megtakarítás: a készpénzben, lakossági folyószámlán, értékpapírban, részvényben, vagy befektetési jegyben tartott összeg, valamint az életbiztosítással egybekötött megtakarítás, ha meghaladja a jogosultsági összeghatár ötszörösét. – 2023-ban: 616.000 Ft-ot)

Kiemelt figyelemben részesülnek az élethelyzetük, szociális körülményeik vagy egészségi állapotuk miatt fokozott támogatásra szoruló gyermekek, ezért az ő esetükben az Ör.² magasabb jövedelmi értékhatárt állapít meg.

Az Ör.² értelmében fokozottan rászoruló az a gyermek:

- *akit egyedülálló szülő nevel,*
- *aki vagy akinek a családjában tartósan beteg, vagy súlyosan fogyatékos gyermek él,*
- *akinek a szülője három, vagy ennél több gyermeket nevel,*
- *akinek szülője alacsony iskolai végzettségű, alacsony foglalkoztatottságú,*
- *akinek gondozó családjában olyan nagykorú fogyatékos személy él, aki saját jogán részesül magasabb összegű családi pótlékban, fogyatékosági támogatásban vagy egyéb rendszeres szociális ellátásban.*
- *Fokozottan rászoruló az a gyermek is, akiről a környezettanulmány során megállapítható, hogy elégtelen lakáskörülmények között, így különösen alagsori, vízes falú, dohos levegőjű vagy túlszűfolt lakásban él. Túlszűfolt az a lakás, amelynek alapterülete nem haladja meg kéttagú család esetén a 26 m² -t, minden további családtag esetén családtagonként további 8 m² -t.*

Önkormányzatunk a különböző gyermekvédelmi támogatásokkal a gyermek megszületésétől, a közösségbe kerülésén és iskoláztatásán át a felsőoktatási tanulmányai befejezéséig támogatja a XII. kerületi szociálisan rászoruló családokat, gyermekeket.

Születési támogatás

Születési támogatás igényelhető, ha a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 70%-át (2023-ban: 86.200 Ft-ot), fokozottan rászoruló gyermek esetén 81%-át (2023-ban: 99.800 Ft-ot), továbbá, ha a gyermeket gondozó család nem rendelkezik a Gyvt. 19. § (7) bekezdése szerinti vagyonnal. A születési támogatás iránti kérelmet legkorábban a szülés várható időpontja előtt 60 nappal és legkésőbb a gyermek születését követő 180. napon lehet benyújtani. A támogatás összege gyermekenként 60.000 Ft.

Gyógyászati segédeszköz vásárlásához nyújtott támogatás

A támogatás a gyermek egészségi állapotának megőrzése vagy helyreállítása céljából igényelhető, a fogszabályozó, a hallókészülék, a szemüveg, a lúdtalpbetét, a szupinált lábbeli megvásárlásához. A támogatásra az a gyermek jogosult, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 70%-át (2023-ban: 86.200 Ft-ot), fokozottan rászoruló gyermek esetén 81%-át (2023-ban: 99.800 Ft-ot), valamint nem rendelkezik a Gyvt. 19. § (7) bekezdése szerinti vagyonnal.

A támogatás összege a segédeszköz árának 80%-a, de naptári évenként legfeljebb 35.000 Ft. Nem biztosítható támogatás a közgyógyellátás keretében 100%-ban finanszírozott gyógyászati segédeszközök

vásárlásához. A NEAK által részben finanszírozott segédeszköz vásárlása esetén a támogatás a NEAK finanszírozást meghaladó költségekhez nyújtható, annak legfeljebb 80%-áig és legfeljebb 35.000 Ft összegben.

Fejlesztést igénylő gyermekek támogatása

A támogatás olyan fejlesztésre szoruló gyermekek részére igényelhető, akik tömegközlekedéssel nem szállíthatók, és ezért a szállításukról gondoskodni kell. Feltétele, hogy a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi jövedelem nem haladhatja meg a jogosultsági összeghatár 140%-át (2023-ban: 172.500 Ft-ot). A támogatás naptári évenként legfeljebb négy alkalommal állapítható meg. A kérelemhez csatolni kell a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat szakértői véleményét arról, hogy a gyermek folyamatos fejlesztésre és szállításra szorul, sajátos nevelési igényű, és tömegközlekedéssel nem szállítható, valamint a fejlesztést végző szervezet igazolását az intézmény rendszeres látogatásáról. A támogatás összege negyedévente, gyermekenként 30.000 Ft.

Tanévkezdési támogatás

Tanévkezdési támogatás akkor adható az általános iskolában, szakiskolában, középiskolában, főiskolán, egyetemen tanuló gyermeknek, ha családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 70%-át (2023-ban: 86.200 Ft-ot), fokozottan rászoruló gyermek esetén 81%-át (2023-ban: 99.800 Ft-ot). A támogatás a gyermek nagykorúvá válása után is megállapítható, ha szakiskola, középiskola nappali tagozatán tanul és a 20. életévét még nem töltötte be, vagy felsőoktatási intézmény nappali tagozatos hallgatója és a 25. életévét még nem töltötte be. A tanévkezdési támogatás iránti kérelmet augusztus 15-e és szeptember 30-a között kell benyújtani. A kérelemhez mellékelni kell az oktatási intézmény igazolását a tanulói, illetve hallgatói jogviszony fennállásáról. A támogatás összege gyermekenként a jogosultsági összeghatár 13%-a (2023-ban: 16.000 Ft).

Iskolai tanulók szociális ösztöndíja

Az általános iskola 4. osztályának elvégzésétől a szakiskola, középiskola befejezéséig veheti igénybe az a nappali tagozatos gyermek, akinek tanulmányi átlaga a 4-es átlagot elérte vagy meghaladta, és családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 70%-át (2023-ban: 86.200 Ft-ot), fokozottan rászoruló gyermek esetén 81 %-át (2023-ban: 99.800 Ft-ot). Az iskolai tanulók szociális ösztöndíja iránti kérelmet minden év augusztus 15-e és október 31-e között lehet benyújtani. A támogatás tanulmányi évre állapítható meg, havi összege a jogosultsági összeghatár 7,5%-a (2023-ban: 9.200 Ft/hónap).

Táborozási támogatás

A gyermek közösségben való részvételének, képességfejlődésének elősegítése érdekében a táborozás költségeihez nyújtott hozzájárulásban – tanévenként egy alkalommal – az az általános iskolai oktatás keretében tanulói jogviszonnyal rendelkező gyermek részesíthető, akinek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a jogosultsági összeghatár 70%-át (2023-ban: 86.200 Ft-ot), fokozottan rászoruló gyermek esetén 81%-át (2023-ban: 99.800 Ft-ot), valamint nem rendelkezik a Gyvt. 19. § (7) bekezdése szerinti vagyonnal.

Táborozási támogatás az erdei iskola, a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ által szervezett táborok, valamint egyéb nyári táborok költségeinek megfizetéséhez nyújtható. A támogatás összege a tábor árának 80%-a, de naptári évenként legfeljebb 30.000 Ft.

Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat

Önkormányzatunk minden évben csatlakozik a programhoz, amely az esélyegyenlőség jegyében támogatja a Hegyvidéki fiatalok felsőfokú tanulmányait. A pályázatra azok a XII. kerületben állandó lakóhellyel rendelkező, hátrányos szociális helyzetű felsőoktatási hallgatók jelentkezhetnek, akik a képzésre vonatkozó keretidőn belül teljes idejű (nappali tagozatos) alapképzést és szakképzettséget eredményező alapképzésben, mesterfokozatot és szakképzettséget eredményező mesterképzésben, egységes, osztatlan képzésben, vagy felsőfokú szakképzésben végzik tanulmányaikat. Pályázhatnak továbbá a kiírás évében utolsó éves, érettségi előtt álló középiskolások, vagy felsőfokú diplomával nem rendelkező, felsőoktatási intézménybe még felvételt nem nyert érettségizettek, akik a következő tanévtől kezdődően felsőoktatási intézmény keretében teljes idejű (nappali tagozatos) alapképzést és szakképzettséget eredményező alapképzésben, egységes, osztatlan képzésben, vagy felsőfokú szakképzésben kívánnak részt venni.

A nyertes pályázók részére folyósított tanulmányi ösztöndíj havi összege (15.000 Ft) a Kulturális és Innovációs Minisztérium által biztosított ösztöndíjrészből (5000 Ft/hónap), valamint az Önkormányzatunk által biztosított ösztöndíjrészből áll (10.000 Ft/hónap) áll.

A Hegyvidéki Önkormányzat 2020-ban egy új programelemmel gazdagította az ösztöndíjrendszert. A pályázaton támogatást nyert kerületi, rászoruló hallgatók számára a Soroptimist International (SI) Budapest Corvinus Clubjával együttműködve mentorprogramot indítottunk, hogy a szakmájukban sikeres nőkből álló klubtagok szakmai tapasztalataik átadásával segíteni tudják a hallgatókat. A klub tagjai között tolmács, ügyvéd, orvos, mérnök, építész és újságíró éppúgy megtalálható, mint a néprajzkutató, citeraművész, stylist, coach vagy kommunikációs szakember. A rendelkezésre álló szaktudás mellett esetlegesen az SI szerteágazó nemzetközi kapcsolatrendszerét is kiaknázhatják a mentoráltak a jövőben. Ha például valaki külföldön szeretne szakmai képzésen részt venni, vagy gyakorlatot szerezni, akkor ehhez az adott ország klubjai nyújthatnak segítséget.

Hegyvidéki Babaköszöntő csomag

A Hegyvidéki Önkormányzat 2017. március 1-jétől minden kerületi újszülöttet babacsomaggal köszönt. A babaköszöntő csomagot a területi védőnő a csecsemő születését követő első látogatás alkalmával adja át a családnak. 2022-ben megújult a program, a korábbinál sokkal tartalmasabb dobozt biztosított az Önkormányzat a családok számára, amely sokféle babaápolási terméket tartalmaz, emellett „Hegyvidéki baba vagyok” logóval ellátott bodyt és kifogót is, valamint különböző hasznos kiadványokat a szoptatásról, a csecsemőgondozásról.

Az Öt.³ alapján biztosított XII. kerületi, személyes gondoskodáshoz kapcsolódó támogatási formák

Gyermekétkeztetési térítési díj csökkentése

A polgármester a Gyvt-ben szabályozott normatív étkezési díjkedvezményen felül a gyermekétkeztetésért fizetendő térítési díjat a fizetésre kötelezett kérelmére tovább csökkentheti, ha a kérelmező családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének kétszeresét (2023-ban: 57.000 Ft-ot), és a gyermeket gondozó család nem rendelkezik a Gyvt. 19. § (7) bekezdése szerinti vagyonnal.

A térítési díjkedvezmény mértéke, ha a családban az egy főre jutó havi jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét (2023-ban: 28.500 Ft-ot) nem haladja meg a személyi térítési díj 90%-a, ha meghaladja, de nem éri el a kétszeresét (2023-ban: 57.000 Ft-ot), a személyi térítési díj 50%-a.

Kedvezményes szünidei gyermekétkeztetés

Önkormányzatunk déli meleg főétkezést biztosít a tanév rendjéről szóló rendeletben meghatározott őszi, téli, tavaszi és nyári tanítási szünet időtartama alatti munkanapokon. A kedvezményes térítési díjú ebéd a gyermekétkeztetési térítési díjkedvezményre vagy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult XII. kerületi, iskolás gyermekek részére igényelhető. Az FH Gasztro Kft. által készített levesből, főfogásból és desszertből álló csomagolt meleg ebéd a Németvölgyi Általános Iskolában kerül kiosztásra a családok részére.

Az egyes ellátások a 2022. évi számok tükrében

	Támogatás típusa	Támogatott gyermekek/ felnőttek száma	Kifizetett összeg
Gyermekes családok önkormányzati támogatásai	Gyermek születéséhez nyújtott támogatások (Hegyvidéki Babacsomag, születési támogatás)	603	29 870 000
	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	73	993 500
	Települési rendkívüli gyermekvédelmi támogatás	171	3 521 000
	Gyermekétkeztetéshez nyújtott kedvezmények (térítési díjkedvezmény, szünidei étkeztetési díjkedvezmények)	38	–
	Táborozási és tanévkezdési támogatások	123	1 939 200
	Tanulmányi ösztöndíjak (Szociális ösztöndíj, Bursa Hungarica Felsőoktatási ösztöndíj)	69	4 836 000
Lakhatáshoz kapcsolódó önkormányzati támogatások	Téli rezsitámogatás	419	20 131 100
	Települési adósságkezelési támogatások	8	1 880 345
	Lakásfenntartási támogatások (Települési támogatások, lakbértámogatások)	189	7 996 960
Gyógyászati támogatások	Gyógyászati segédeszközök, gyógyszerek vásárlásához nyújtott támogatások (eseti, rendszeres)	149	9 996 300
Esetenkénti támogatások	Temetési támogatás	17	654 300
	Krízistámogatás	56	1 682 350
	Települési esetenkénti támogatás	733	22 695 000
	Időskorúak eseti támogatásai (időskorúak eseti támogatása, ebek veszettség elleni védőoltásának költségeihez nyújtott támogatás, tüdőgyulladás elleni védőoltás költségéhez nyújtott támogatás)	185	2 178 000

Térítési díjkezdvezmény	Felnőttek étkezési térítési díjkezdvezménye	45	6 389 000
Köztemetés	121 fő XII. kerületben elhunyt személy köztemetésére összesen 18.200.000 Ft-ot fizetett ki az Önkormányzat, azonban ebből 5 millió Ft az Önkormányzat saját költsége, 13.200.000 Ft az elhunyt utolsó lakcíme szerinti önkormányzatot terhel.	121	5 000 000
	Összesen	2861	119 763 055

II. 2. Személyes gondoskodást nyújtó ellátások – a kerületi ellátórendszer elemei

Az Szt. 2023. évi módosítása, mely a felelősségi sorrendre vonatkozik és hangsúlyozza az egyén, a család és a helyi, civil és egyházi közösségek felelősségét a gondoskodás területén, nem befolyásolja a szociális szolgáltatások tartalmát és azok igénybevételének feltételeit. Változatlanul érvényes a Szt. 56. § (1) bekezdése, mely alapján „a szociális rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják”.

Az Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

A fővárosi kerületek által biztosítandó szociális alapszolgáltatások: az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a családsegítés és a nappali ellátások; nyújtandó szakosított ellátás pedig az idősek gondozóháza (átmeneti ellátása).

Az Szt., valamint a Gyvt. határozza meg az önkormányzatok által nyújtandó szociális (Szt. 86. §) és gyermekjóléti (Gyvt. 94. §) ellátásokat, melyeket az önkormányzatok akár külső szolgáltatók bevonásával is biztosíthatnak. Az ellátási szerződések tartalmi elemeiről a Gyvt. 97. §-a és az Szt. 121-122. §-a rendelkezik. Ennek értelmében a Hegyvidék Önkormányzata részben saját intézményein - a Családsegítő és Gyermekjóléti Központon, a Hegyvidéki Szociális Központon és a Fejlesztő Napközi Otthonon, illetve az önkormányzati fenntartású bölcsődéken keresztül, részben pedig szerződéses együttműködések keretében nyújtja a kötelező, valamint önként vállalt szolgáltatásait, így biztosítva a hegyvidéki polgárok szociális biztonságát.

A személyes gondoskodást nyújtó ellátási kötelezettségnek az Önkormányzat az általa fenntartott intézményeken keresztül, valamint ellátási szerződések keretében biztosítja.

Az önkormányzati fenntartású intézmények az alábbi **kötelező feladatokat** látják el:

1. Hegyvidéki Szociális Központ, 1122 Budapest, Városmajor utca 16.

telephelyek: Németvölgyi Gondozási Központ

Normafa Gondozási Központ

- étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- időskorúak nappali ellátása
- időskorúak integrált ellátása

2. Családsegítő és Gyermekjóléti Központ, 1125 Budapest, Szarvas Gábor út 8/C

telephelyek: Félsgiget Klubház, 1126 Budapest, Kiss János alt. utca 34.

Félsgiget Közös Pont, 1126 Budapest, Kiss János alt. utca 28/a

Ifjúsági Közösségi Tér, 1122 Budapest, Hajnóczy J. utca 2.

- családsegítés
- gyermekjóléti szolgáltatások
- gyermekekkel végzett utcai, lakótelepi szociális munka
- pszichiátriai betegek nappali ellátása
- pszichiátriai betegek közösségi ellátása

3. Fejlesztő Napközi Otthon, 1126 Budapest, Tóth Lőrinc utca 24.

- fogyatékos személyek nappali ellátása

4. Svábhegyi, Zugligeti, Krisztinavárosi, Művész úti bölcsődék

- gyermekek napközbeni ellátása

Szerződéses keretek között ellátott kötelező feladatok:

- hajléktalanok nappali ellátása (Magyar Máltai Szeretetszolgálat)
- szenvedélybetegek nappali ellátása (Magyar Máltai Szeretetszolgálat)
- szenvedélybetegek közösségi ellátása (Magyar Máltai Szeretetszolgálat)
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- időskorúak gondozóháza (Gizella Otthon)
- fogyatékos személyek nappali ellátása
- fogyatékkal élő gyermekek nappali ellátása

Önkormányzati fenntartású intézmények által vagy szerződéses keretek között az alábbi önként vállalt feladatok valósulnak meg a kerületben:

- támogató szolgáltatás
- szállítási szolgáltatás
- támogatott lakhatás
- utcai szociális munka (Magyar Máltai Szeretetszolgálat)
- kábítószer egyeztető fórum

A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában. (Szt. 59. §)

Az Szt. értelmében a következő csoportok ellátását szükséges megszervezni az alapellátás keretein belül: az időskorúak, fogyatékos személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek és a hajléktalan személyek. A feladatellátás során figyelembe kell venni az Szt. adatvédelmi előírásait a személyes adatok kezeléséről.

Az Szt. értelmében a lakosság számát figyelembe véve a Hegyvidéki Önkormányzat a kötelező és önként vállalt feladatokat ellátását az alábbiak szerint szervezi meg:

Személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatások

- **Szociális étkeztetés**

A szociális étkeztetés mint szociális alapszolgáltatás, az év **365 napján folyamatosan biztosított**. Orvosi javaslat alapján lehetőség van diétás étkezés (epekimélő, diabetes, gluténmentes, laktózmentes) igénybevételére, valamint vegetáriánus étrend is biztosított. A szociális étkeztetés dokumentálása és a teljes nyilvántartás vezetése, a kapcsolattartás az ellátottakkal a Hegyvidéki Szociális Központ feladata.

Az étkeztetés három módon valósul meg:

- a) helyben étkezés
- b) elvitel
- c) házhoz szállítás

A COVID19 járvány következtében a helyben étkezés és az elvitel szünetelt, azonban az önkormányzat a járvány kezdetétől biztosította azon idős és rászoruló lakosok napi egyszeri meleg étellel ellátását, akik ezt kérték.

2022. év folyamán a szociális étteremben átlag 21 fő fogyasztotta el naponta az ebédjét és naponta átlagosan 11 fő választotta az elvitelt.

Az étel házhozszállítását alapesetben az önkormányzati rendelet értelmében annak a személynek lehet biztosítani, aki

- a) 85. életévét betöltötte, vagy
- b) a háziorvosi igazolás alapján mozgásában gátolt, háztartásában egyedül él.

Az Önkormányzat rendelete alapján az ebéd házhozszállítása 85 év felett térítésmentesen történik.

Az étkeztetés csak akkor kezdhető meg, ha a háziorvos igazolja a jogosultságot, illetve diétás étkezéshez még egy szakorvosi véleményre is szükség van. A kiszállítással történő étkezésnél a diétás ételeket pépes formában is választhatják az igénylők.

Szociális étkeztetésben részesülők száma:

Megnevezés:	Fő:
2021.12.31.-én	552
2022. év folyamán ellátásba vett	127
2022. év folyamán ellátásból kikerült	77
2022.12.31.-én	602

A kiszállítással történő étkeztetést 2022. évben összesen 570 fő vette igénybe.

- **Házi segítségnyújtás**

A szolgáltatás célja, hogy az igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kapjon olyan ellátást, amely biztosítja az önálló életvitel fenntartásához szükséges feltételeket. A házi segítségnyújtás magába foglalja a szociális segítséget vagy annak résztevékenységeit. Az ellátást a Hegyvidéki Szociális Központ nyújtja, kérelemre indul és igénybevételeét szükségletfelmérés előzi meg.

2022-ben a házi segítségnyújtás keretében ellátott személyek 70%-a 80 év feletti volt, a szolgáltatást igénybe vevők 80%-a nő. Az ellátást igénybevételeinél 5%-os növekedés tapasztalható az előző évhez képest. 223 főről 234 főre nőtt azoknak a száma, akik saját otthonukban történő gondozást vettek igénybe.

- **Önkéntes program a Hegyvidéki Szociális Központon belül**

A házi segítségnyújtás főállású gondozói mellett önkéntesek segítik az ellátottakat. Az önkéntesek elsődleges feladatát azok a tevékenységek képezik, amelyekhez nem szükséges szaktudás, de ugyanolyan fontosak a minőségi ellátás tekintetében, mint a gondozás.

2022-ben új önkéntes koordinátor kezdte meg működését, **célunk az önkéntes csoport bővítése, megerősítése.** Az önkéntes csoport létszáma 23 fő volt 2022-ben. Az önkéntesek 18 idős kerületi lakossal tartottak telefonos, de elsősorban személyes kapcsolatot.

- **Szállítási szolgáltatás – önként vállalt feladat a Hegyvidéki Szociális Központban**

A szolgáltatás célja elsősorban az állapotjavító- és megőrző szolgáltatások elérésének, igénybevételének elősegítése Budapest közigazgatási határain belül, így különösen:

- előjegyzett vizsgálatokra, kontrollra eljuttatás
- gyógyászati segédeszközök beszerzéséhez, méretvételhez, próbához szükséges személyes megjelenés elősegítése,
- rehabilitációs programokban (pl. gyógytorna, fizioterápia) való részvétel segítése, egyéb közszolgáltatások elérése, igénybevétele céljából történő szállítás.

A 2022. évben 1151 alkalommal 115 időszerű személy vette igénybe a szállítási szolgáltatást, az igénybevevők száma évről évre növekszik.

- **Információs Pont - önként vállalt feladat a Hegyvidéki Szociális Központban**

Az Információs Pont feladata a kerületben élő szociális és mentálhigiénés problémával élő, valamint krízishelyzetbe került idősök életvezetési képességeinek megőrzése, az ilyen helyzetekhez vezető okok megszüntetése.

2022. évben az INFO-Pont keretein belül 166 főnek, 236 esetben nyújtottunk segítséget. Telefonos információnyújtás a kerületben élőknek 157 alkalommal.

- **Idősek nappali ellátása**

Az idősek nappali ellátását a kerületben a Hegyvidéki Szociális Központ biztosítja. Az ellátás célja, hogy elsősorban a saját otthonukban élő, magányos, idős emberek számára nyújtson segítséget. Legfontosabb feladata, hogy az időseket segítsük az önálló életvitelük fenntartásában és szellemi frissességük megtartásában. Az időskori feledékenység, a szellemi képességek hanyatlásának lassítása érdekében szakképzett szociális és terápiás munkatársak közreműködésével foglalkoztatások (játékos és kézműves feladatok, agytorna, memória tréningek) zajlanak.

A nappali ellátás férőhelyeinek engedélyezett száma összesen 105, a Hegyvidéki Szociális Központ két helyszínen működteti ezt az ellátási formát. A kerületben élő 65 év feletti lakosság közel 1%-a veszi igénybe a szolgáltatást, amely lehetőséget biztosít a napközbeni tartózkodásra, a társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére és az igény szerinti szociális alapú étkezésre – az igénybe vevők száma együtt növekszik a korcsoportba tartozók számának növekedésével. 2022-ben a 105 férőhelyre 150 megállapodás készült.

A két telephely a Németvölgy Gondozási Központ és a Normafa Gondozási Központ, ahol az önkormányzat jövedelemhatártól függetlenül a XII. kerületi lakosok részére az ellátást térítésmentesen biztosítja.

2022-es évben a Németvölgy Gondozási Központ Idősek klubja hétköznapi 8-16 óra között biztosított az ellátottjai számára szolgáltatásait.

2022 májusában a Normafa Gondozási Központ Integrált Nappali Ellátásként nyílt meg újra a Covid járvány utáni lezárások után. Az átalakítás és korszerűsítés lehetővé tette, hogy demenciával élők nappali ellátását biztosítani tudjuk együtt a nappali ellátásban részt vevő normál egészségi állapotban lévő idősökkel. Ezzel célunk az integráció erősítése, a demenciához kapcsolódó stigma csökkentése is.

Az intézmény integrált klubként működik, így az egyéni és csoportos foglalkozásokat kivéve a demenciával élők közös térben tartózkodnak a többiekkel. Az elmúlt évben a demenciával élő időskorúak nappali ellátásába kerültek száma 5 fő.

2020. év folyamán a Hegyvidéki Szociális Központban dolgozó gondozók számára lehetővé tettük, hogy elvégezzék a demencia gondozó képzést, mert azt tapasztaltuk, hogy a házi segítségnyújtást igénybe vevők körében is egyre magasabb a demenciával élők száma, akik ellátása speciális ismereteket követel.

- **Családsegítés**

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

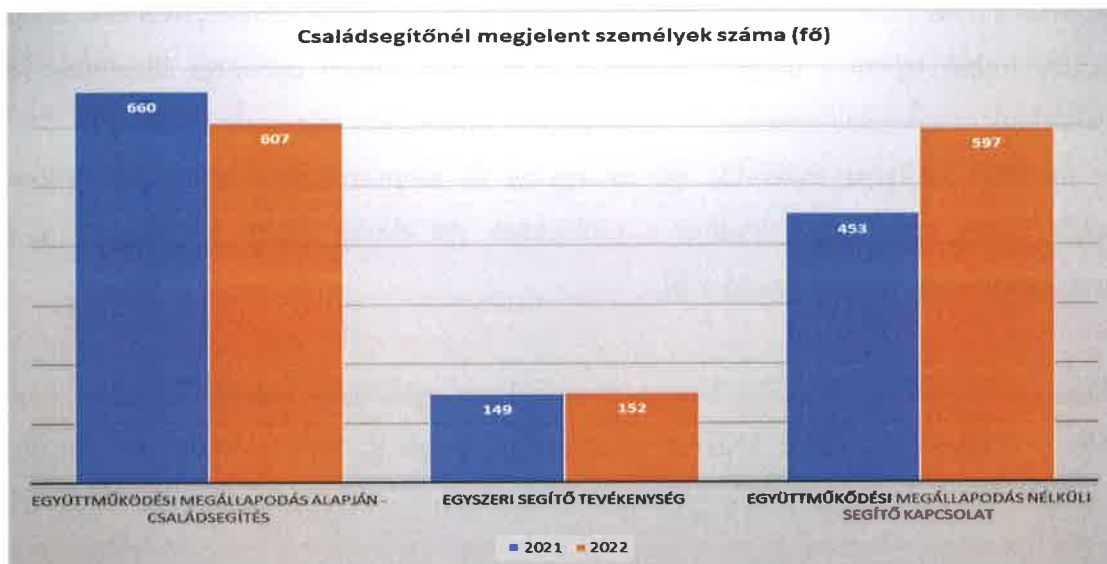
A családsegítés feladata a szociális és mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára támaszt nyújtani az életvezetési képesség megőrzésében, visszaszerzésében. Ez jelenthet információnyújtást, problémamegoldást, lelki támogatást vagy ügyintézés is. A Hegyvidéken ezt a feladatot a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ látja el.

A Családsegítő 2021. decemberében módosított székhelyet és költözött a Szarvas Gábor út 8/c szám alá. A székhelyen kívül három telephelyen folyik az ellátás, összesen 54 munkatárssal. A munkatársak különböző munkacsoportokban végzik feladatukat és ezeken a munkacsoportokon keresztül valósul meg az ellátás: család- és gyermekjóléti munkacsoport, gyermekvédelmi munkacsoport, gyermekekkel utcai, lakótelepi szociális munkát végző munkacsoport, óvodai és iskolai szociális segítő csoport, mentálhigiénés-tanácsadó munkacsoport. Kiegészítő tevékenységként az intézmény jogi tanácsadást is nyújt.

Az intézmény **Család- és Gyermekjóléti Csoportja** alapellátásban az önkéntesen jelentkező, vagy jelzés útján a szolgálathoz került egyénekkal és családokkal foglalkozik a családsegítés keretein belül.

A csoport kiemelt feladata azon problémátípusok ellátása, melyek fókuszában a gyermekveszélyeztetés valamilyen formája áll. Az ilyen esetek feltárása érdekében jelzőrendszert működtet, és a jelzésekre azonnal reagál. A gyermekveszélyeztetést családsegítői munkával kezeli, amennyiben ez nem lehetséges, szorosan együttműködik a gyermekvédelmi csoporttal az esetkezelés érdekében. 2022-ben 372 családdal foglalkozott a családsegítő együttműködési megállapodás keretein belül.

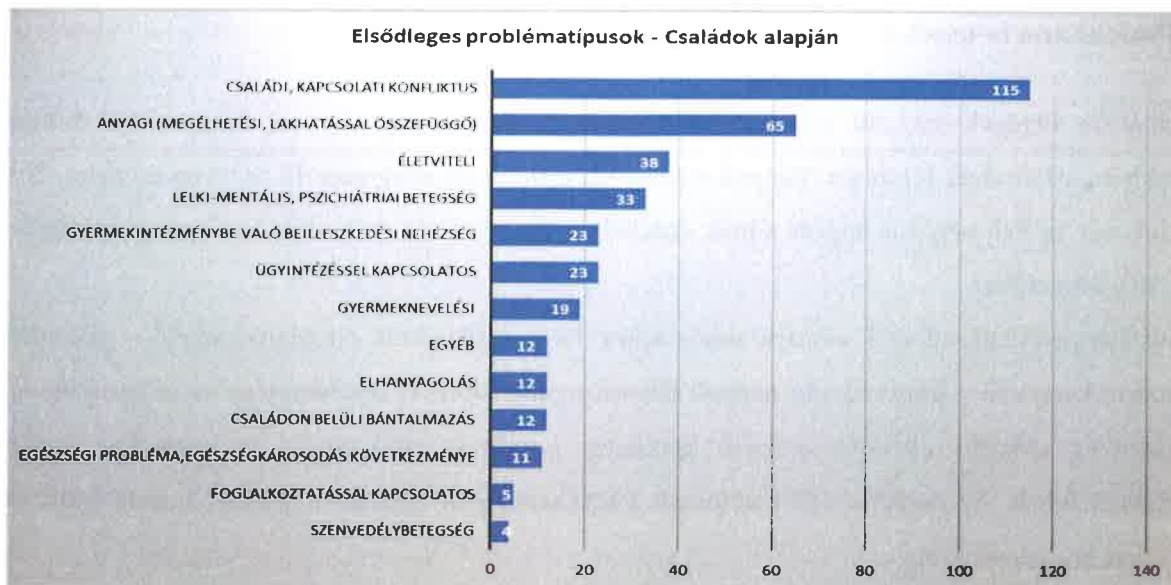
Az elmúlt években jelentősen megemelkedett a jelzőrendszertől érkező jelzések miatt az együttműködési megállapodás nélküli segítő kapcsolat, valamint a nem kerületben élőkre érkező jelzések száma.

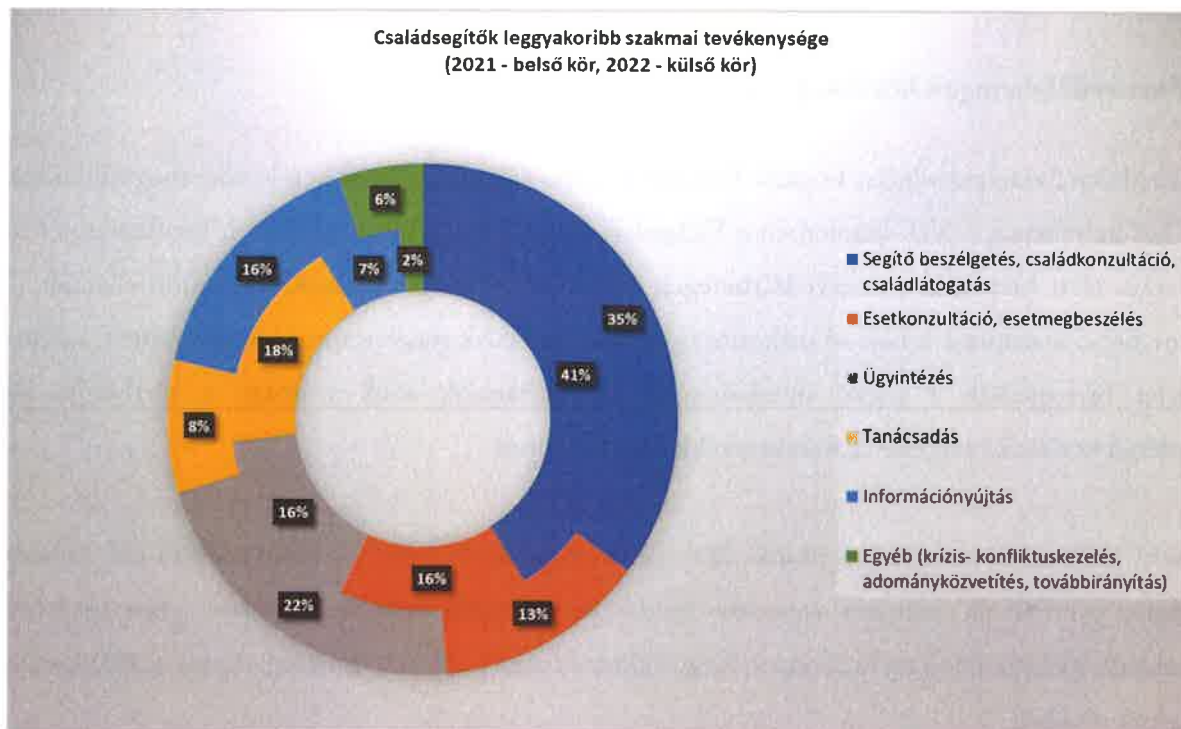
Az intézményhez forduló családok közül az egyedül élők, és az 1-2 gyereket nevelők, valamint a nagykorú gyermekkel élők vannak a legtöbben.

Leggyakrabban családi, kapcsolati konfliktusokkal terhelt családok kerülnek a családsegítőkhöz, de ehhez szinte kivétel nélkül kapcsolódnak lelki-mentális, életviteli és anyagi problémák is.

Az egyéni esetkezelés módszere lehet egyéni segítő beszélgetés, családkonzultáció, szülőkonzultáció, családlátogatás, információ- és tanácsadás, ügyintézésben segítség is.

A belső kör a 2021. évi, a külső kör a 2022. évi szakmai tevékenységek százalékos arányát mutatja. Jól látható, hogy átrendeződött az intézmény szakmai tevékenysége az elmúlt évhez képest. Megnövekedett az adományosztásra és adománykövetítésre fordított munka, valamint a megemelkedett iskolai és rendőrségi jelzésekre való reagálás is átstrukturálta a munkát. A jelzések száma az elmúlt években folyamatos emelkedést mutat.

- **Pszichiátria betegek közösségi ellátása**

A pszichiátriai betegek nappali ellátása és közösségi ellátása egymást jól kiegészítve működik kerületünkben, a Félsgiget Klubház (nappali ellátás) szolgáltatásait átlagosan 44 fő veszi igénybe, 2018-ban a Klub egy új helyiséget is kapott annak érdekében, hogy minél szélesebb körű programkínálattal várják az odalátogatókat.

A pszichiátriai problémával élők ellátása akkor teljes, ha a napközbeni elfoglaltságukról – szabadidős programokon keresztül – gondoskodó nappali ellátást nyújtó klubház tevékenysége és az igénybe vevő egészségügyi és szociális ellátását szolgáló közösségi gondozás, ami egyéni és személyre szabott, párhuzamosan folyik. Az összefonódást nemcsak a tevékenységek egymásra épülése, hanem gyakran a hasonló klienskör is indokolja.

A közösségi ellátás keretében a vállalt 40 fős feladatmutatót folyamatosan teljesíteni tudja az intézmény. Az egyéni gondozás keretében a szolgáltatást igénylők önellátási képessége, egzisztenciája és munkavállalási esélye javult.

- **Szenvedélybetegek közösségi ellátása**

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Fogadó Pszichoszociális Szolgálat 2000-ben kezdte meg működését. Jelenleg két helyszínen, a XII. kerületben a Kékgolyó utca 19/C szám alatt, és az I. kerületben a Csap utca 2. szám alatt biztosítja a szenvedélybetegek nappali, közösségi és alacsonyküszöbű ellátását. Az intézmény belső kialakítása a belépő otthonosságérzetét igyekszik megteremteni és elősegíteni, kulturált környezetet biztosítanak a segítő munkához. A szolgáltatások azok számára is elérhetők, akik mozgásukban korlátozottak, illetve kerekesszékekkel közlekednek.

A „Fogadó” elnevezés az itt folyó munka lényegét kívánja érzékeltetni. A szenvedéllyel élő emberek, házastársaik, gyermekeik számára egyaránt fontos problémájuk komolyan vétele, segítségkérésük, változásra való igényük elfogadása. Fontos, hogy valódi elfogadással, valódi befogadással találkozzanak a szakemberek részéről.

- **Utcai szociális munka**

Az utcai szociális szolgáltatás biztosítása 2012. január 1-jétől ugyan már nem kötelező feladat, a Hegyvidéki Önkormányzat azonban változatlan formában érvényben tartja szerződését a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal, így téve lehetővé a szolgáltatáshoz való hozzáférést. Az Utcai Gondozó Szolgálat fő feladata a közterületen élő hajléktalan emberek felkutatása, segítése, gondozása. Az ellátási területek folyamatos feltérképezése mellett fontos, hogy a munkatársak megfelelő tájékoztatást, információt nyújtsanak a fedél nélküli embereknek minden, a hajléktalan embert érintő kérdéskörben: különféle

ügyintézők, intézményi lehetőségek (melegedők, éjszakai menedékhelyek, átmeneti szállók, idősothtonok stb.) mindemellett intézményi elhelyezéseiket szervezik és bonyolítják le. Szintén a Máltai Szeretetszolgálat végzi a hajléktalan emberek rehabilitációját is.

A rehabilitációs program 2012 óta 72 főnek nyújtott intenzív szociális segítséget, a 2023. évi rehabilitációs programba 7+1 fő hajléktalan személy támogatását tervezte meg a Szolgálat, melynek célja az intézményi lakhatás elérése, az utcai létformából való kikerülés.

A programba bevontak részéről a közreműködésre való hajlandóság ingadozó. Az elmúlt évek tapasztalatai is azt támasztják alá, hogy vannak, akik egyáltalán nem motiválhatók, és vannak, akik a felkínált lehetőségekkel élni tudnak, és tesznek is helyzetük javításáért. A szociális munkás által nyújtott motiváció önmagában kevés, és a program adta segítség sem elegendő a talpra álláshoz, de a kettő együtt mindenképpen többet tud nyújtani, mint a szociális ellátórendszer akár pénzügyi ellátásban, akár az intézmények rendszerében.

- **Támogató szolgáltatás**

2009. január 1-től az ellátás nem kötelező feladat, azonban az Önkormányzat a kerületi Esélyegyenlőségi Programban megfogalmazottakra figyelemmel az ellátási szerződést továbbra is érvényben tartja az Egalitás Alapítvánnyal és az Értelmi Fogyatékossgal Élők és Segítőik Középmagyarországi Regionális Közhasznú Egyesülettel. A szerződések az igénybevevők intézményi jogviszonyának idejére szólnak. Az általuk nyújtott támogató szolgálat szállító szolgáltatást, személyi segítő szolgáltatást, információ nyújtást és tanácsadást végez.

- **Nappali ellátások**

A nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő,

a) tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,

b) az Szt. 93. § (4) bekezdése szerinti kivétellel a tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek,

c) harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek

részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak - ide nem értve az idős személyeket - napközbeni étkeztetését.

- **Pszichiátriai betegek nappali ellátása**

A pszichiátriai betegek nappali ellátása és közösségi ellátása egymást jól kiegészítve működik kerületünkben, a Félsgiget Klubház (nappali ellátás) szolgáltatásait átlagosan 44 fő veszi igénybe, 2018-

ban a Klub egy új helyiséget is kapott annak érdekében, hogy minél szélesebb körű programkínálattal várják az odalátogatókat.

A pszichiátriai betegek nappali ellátása a saját otthonukban élő pszichiátriai problémával élők részére – Budapest ellátási területén – biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiénés szükségletek (mosás, tisztálkodás) kielégítésére. A Fél-sziget Klubház folyamatos, napi 6 órás nyitvatartási időben teszi lehetővé az ellátottak számára, hogy rehabilitációs célú csoportokat, programokat látogassanak, illetve egyéni gondozást vegyenek igénybe. A nappali ellátás igénybe vevői létszáma 2022. évben **átlagosan 44,73 fő volt, ebből 5 fő új klubtag** érkezett az év folyamán.

- **Fogyatékosok nappali ellátása**

Fejlesztő Napközi Otthon

1126 Budapest Tóth Lőrinc utca 24.

A személyes szociális gondoskodási ellátások közül a nappali ellátást saját intézményén keresztül nyújtja az Önkormányzat, önként vállalt feladatként. A jelenleg 35 férőhellyel működő **Fejlesztő Napközi Otthonunk** a saját lakókörnyezetben élő fogyatékos személyeknek napközben nyújt fejlesztést, étkezést, segít őket az önálló életvitelben és a társadalmi szerepek gyakorlásában. Programjaik között hangsúlyos a művészetterápia, a mozgásfejlesztés és a számítógépes ismeretek átadása. 6-8 fős gondozási csoportokban történik a fejlesztés. Az egyéni fejlesztés ezekben a csoportokban, illetve egyénileg is történik. Az FNO gyakorló intézmény a felsőoktatási intézmények vonatkozásában is. A Fejlesztő Napközi Otthon együttműködik a Németvölgyi út 81. száma alatt működő támogatott lakhatást biztosító intézménnyel.

- **Hajléktalanok nappali ellátása**

A hajléktalanok nappali ellátását (nappali melegedő) ellátási szerződés keretén belül a Magyar Máltai Szeretetszolgálat látja el a Széll Kálmán téren – itt azonban az igénybevételi adatok nem tükrözik a kerületi hajléktalanok ellátását, mivel a melegedőt a kerületünkben élő hajléktalanoknál lényegesen több, más településről ideérkező is igénybe veszi.

A szolgáltatást szerződéssel biztosítjuk, a XII. kerület és az I. kerület határán, a Déli pályaudvartól nem messze, a Feszty Árpád utcában évek óta működik a Magyar Máltai Szeretetszolgálat által fenntartott Krisztinavárosi Hajléktalanellátó Centrum, ahol hajléktalanok nappal ellátása, szociális ügyintézés folyik, éjjeli menedékhely, valamint a téli, hidegebb időszakban krízisszálló üzemel. Az intézmény szolgáltatásait elsősorban azok a XII. kerületi hajléktalanok veszik igénybe, akik a kerület alsóbb, belvárosi zónáiban, parkokban élnek életvitelszerűen. A gondozottak többsége mosás és tisztálkodás céljából használja az intézményt, de néhányan az éjjeli menedékhelyet is igénybe veszik, jellemzően a téli, hideg időszakban. 2021-ben a nappali melegedő szolgáltatásait a korábbiaknak megfelelően

működtették. Reggel 8-tól délután 18 óráig van nyitva az intézmény. Az alapszolgáltatások továbbra is az utcán vagy az éjjeli menedékhelyen élő ügyfelek mindennapos, fiziológiai szükségleteire hivatottak választ nyújtani.

- **Szenvedélybetegek nappali ellátása**

A szenvedélybetegek nappali ellátására az Önkormányzat 2012. július 1-vel kötött szerződést a Máltai Szeretetszolgálattal. A szenvedélybetegek nappali ellátása együtt működik a közösségi ellátásukkal a XII. kerületben a Kékgolyó utca 19/C szám alatt, és az I. kerületben a Csap utca 2. szám alatt.

A nappali ellátás keretében az intézmény 2022-ben 40 főre kapott állami támogatást. Év közben 11 új klienszt vettek fel és 9 klienssel zárták le a munkát. Az alacsonyküszöbű szolgáltatást 1011 fő vette igénybe, az új kliensek száma 7 fő volt.

Személyes gondoskodást nyújtó szakosított ellátási formák

- **Időskorúak átmeneti ellátása**

Az időskorúak átmeneti ellátását szerződéses úton a Boldog Gizella Alapítvány látja el biatorbágyi bentlakásos otthonában, ahol 2019. január 1-e óta 8 férőhelyen látnak el kerületieket.

Az átmeneti ellátás 1 évig vehető igénybe, majd 1 évvel még meghosszabbítható. A gondozottak általában többféle krónikus betegségben szenvedő idős, sokszor magányos emberek. Kommunikációs vagy mozgásképességükben korlátozottak, sokan demencia szindrómával élnek. Számukra szükséges a 24 órás felügyelet, az egyénre szabott ápolás, a teljes körű ellátás (étkeztetés, öltözés és higiénés tevékenység segítése, mosodai, takarítási szolgáltatások).

2022-ben a 8 férőhely 93 %-os kihasználtsággal működött. *Az Szt. változása miatt 2024-ben várhatóan megszűnik az átmeneti ellátás, erre megoldást kell keresnünk.*

- **Időotthonok a XII. kerületben**

A Hegyvidéki Önkormányzat fenntartásában nem működik bentlakásos időotthon. A nem önkormányzati fenntartású ápolást, gondozást végző intézmények saját működési szabályzatuk szerint látják el az idős emberek elhelyezését, a bekerülés menete intézményenként eltérő.

Kerületünkben az alábbi időotthonok találhatóak:

- ✓ Fővárosi Önkormányzat Idősek Otthona, 1125 Budapest Kútvölgyi út 20.; Telephelyek: 1124 Budapest, Mártonhegyi út 53-57. és 1121 Budapest, Zugligeti út 58. (jelenleg menekültszállóként funkcionál)
- ✓ Normafa Idősek Otthona, 1121 Budapest, Normafa út 50.
- ✓ Congregatio Jesu Idős Nővérek Otthona, 1125 Budapest, Szarvas Gábor út 50.
- ✓ Kálvin János Református Idősek Otthona, 1125 Budapest, Nógrádi út 14.

- ✓ Napsugár Idősek Otthona, 1121 Budapest, Magasúti köz 3.

- **Támogatott lakhatás**

2019 tavaszán a Hegyvidéki Önkormányzat és a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság együttműködése által fogyatékkal élők **támogatott lakhatását** valósítottuk meg a 1124 Budapest XII. kerület Németvölgyi út 81. 1. emelet 2. ajtó alatt található, 155 m² alapterületű ingatlanban. A kerületünk számára hiánypótló intézmény hoztunk létre: az Önkormányzat által fenntartott Fejlesztő Napközi Otthon ellátottjainak többségét idősödő szülők gondozzák (együtt vagy már egyedül), de arra is van példa, hogy szülők hiányában már az ép testvér a törvényes képviselő. A hozzátartozók legfontosabb szempontja, hogy mindannyian rendezve szeretnék látni fogyatékkal élő családtagjuk tartós elhelyezését. Látva a hozzátartozók ezen igényét, melynek minden lehetséges fórumon hangot is adtak, Önkormányzatunk elkötelezetten dolgozott a kerületben élő fogyatékos személyek elhelyezése érdekében. A 8 férőhelyes intézményben jelenleg 7 ellátott él.

- **Éjjeli menedékhely**

Éjjeli menedékhelyet a kerületben a Magyar Máltai Szeretetszolgálat által fenntartott Krisztinavárosi Hajléktalanellátó Centrum biztosít, ahol hajléktalanok nappal ellátása, és szociális ügyintézés is folyik. Az éjjeli menedékhelyen a jogszabályokban előírtakon túl egyéb szolgáltatásokat is nyújtanak: postacím csomagmegőrző, értékmegőrző, szociális ügyintézés, játékkölcsönző, tisztálkodáshoz eszközök, zárható szekrények, telefonálási, számítógépezési lehetőség, ruhaosztás, könyvek és folyóiratok, valamint közösségi programokat is biztosítanak.

Személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátás

Gyvt. általi kötelezettségek

94. § (1) A települési önkormányzat, fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat, illetve a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése.

(2) A települési önkormányzat az e törvényben foglaltak szerint, a (2a)-(4) bekezdésben meghatározottak figyelembevételével biztosítja - a gyermekek esélynövelő szolgáltatásai kivételével - a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokat, valamint, ha a (2a)-(4) bekezdés alapján nem köteles az ellátás biztosítására, szervezi és közvetíti a máshol igénybe vehető ellátásokhoz való hozzájutást.

(2a) Polgármesteri hivatalt működtető települési önkormányzat, a közös önkormányzati hivatal székhelye szerinti települési önkormányzat, a fővárosban a fővárosi kerületi önkormányzat, illetve a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat lakosságszámtól függetlenül köteles gyermekjóléti szolgálatot működtetni. A közös önkormányzati hivatal székhelye szerinti települési önkormányzat által működtetett gyermekjóléti szolgálat ellátási területe a közös önkormányzati hivatalhoz tartozó települések lakosságára terjed ki. Amennyiben a gyermekjóléti szolgálat

fenntartója társulás, a társulás társulási megállapodásban megjelölt székhelye kizárólag az e bekezdés szerint feladatellátásra kötelezett önkormányzat lehet.

(3) Az a települési önkormányzat, fővárosban a kerületi önkormányzat, amelynek területén

a) tízezerenél több állandó lakos él, bölcsődét,

b) húszezernél több állandó lakos él, az a) pontban meghatározottak mellett gyermekek átmeneti otthonát,

c) harmincezerenél több állandó lakos él, az a) és b) pontokban meghatározottak mellett családok átmeneti otthonát,

köteles működtetni.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Központ az Szt. alapján a szociális alapszolgáltatások kötelező feladatai közül a családsegítést, valamint a Gyvt. alapján a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások közül a gyermekjóléti szolgáltatást biztosítja.

• **Gyermekjóléti Szolgáltatás**

A gyermekvédelem alapvető célja, hogy a gyermeket csak akkor emeljék ki családi környezetéből, ha ellátása veszélybe kerül. Ebben az esetben a gyermek átmeneti otthonban történő elhelyezését kell kezdeményezni. Ilyenkor a megfelelő gondozás biztosítása mellett az a további feladat, hogy a szülő, a Családsegítő és a Gyermekjóléti Központ, valamint az ideiglenes gondozást biztosító átmeneti otthon összehangolt csapatmunkával a gyermek sorsát mielőbbi, végérvényes megoldással – lehetőség szerint a családba történő visszahelyezéssel – rendezze. Amíg ez megtörténik, addig az átmeneti ellátás biztosítja az érintett gyermek számára a családi környezetet.

A gyermekvédelem célja megelőzni a családok széthullását is. Ezért az életvezetési problémák vagy más szociális és családi krízis miatt otthontalanná vált, továbbá védelmet kereső szülőt és gyermekét, a válsághelyzetben lévő bántalmazott vagy várandós anyát, illetve a szülészetről kikerülő anyát és gyermekét, valamint a várandós anya kérelmére az anya élettársát vagy férjét a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ ideiglenes, együttes elhelyezésben és ellátásban részesíti.

A 2015. évi jogszabály változások során kialakult struktúra mellé a Családsegítő és Gyermekjóléti Központban 2018-ban létrejött az Óvodai és Iskolai Szociális Segítők munkacsoportja. Ezzel a jelzőrendszeri tagok közül a köznevelési intézményekkel még szorosabb kapcsolatot sikerült kialakítani.

2021-ben az intézményi ügyintézés segítésére létrejött az Ügyviteli-szolgáltatást segítő Csoport.

A Központban a törvényben meghatározott speciális szolgáltatások egy részét – kiemelt jelentőségük miatt – önálló csoportok látják el. Ilyen az utcai és lakótelepi szociális munkát nyújtó Ifjúsági Közösségi Tér, a tanácsadói tevékenységet ellátó Mentálhigiénés-tanácsadó Csoport, valamint az Óvodai és Iskolai Szociális Segítő Munkacsoport.

Az intézmény Család- és Gyermekjóléti Csoportja alapellátásban az önkéntesen jelentkező, vagy jelzés útján a szolgálathoz került egyénekkal és családokkal foglalkozik a családsegítés keretein belül.

A gyermekeket veszélyeztető problémák megelőzése érdekében a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ észlelő- és jelzőrendszert működtet, együttműködve többek között az egészségügyi és oktatási intézményekkel, különböző hatóságokkal. A Család- és Gyermekjóléti Csoportban ezt a munkakört egy jelzőrendszeri felelős látja el. A legtöbb jelzés jellemzően gyámügyi osztályoktól és oktatási intézményektől érkezett. A kialakult járványhelyzet miatt a korábbi évekhez képest jelentősen megnőtt a fiatalokat érintő pszichiátriai kórképekre vonatkozó kórházi jelzések száma, tovább emelkedett az elvált szülőket és gyerekeket érintő kapcsolattartási problémákra vonatkozó jelzések száma, valamint jelentős volt a védőnői szolgálattól érkező jelzések száma is. Az iskolai- és óvodai szociális segítői munka az elmúlt években tovább segítette az oktatási intézményekben a szükséges jelzések bátorítását, így 2022-ben összesen 499 jelzés érkezett az intézményhez.

A jelzések nyomán, személyesen vagy online formában, de minden esetben kapcsolatfelvételt kellett kezdeni a jelzett családdal, valamint a gyermekes családok esetében azokkal az intézményekkel és munkatársakkal ahová a gyermek jár, illetve akik a gyermekkel kapcsolatban vannak. A jelzések mentén gyakran esetkonferenciát vagy esetszótást kezdeményeznek a családsegítők. 2022-ben 100 alkalommal szerveztek esetszótást, a hatósági intézkedésekben érintett gyermekek esetében a gyermekvédelmi csoporttal közösen.

Az esetszótások célja, hogy az érintett szakemberek együttműködésével, rendszeres konzultációkkal megelőzhető legyen a gyermek veszélyeztetettségének kialakulása. Az elmúlt évek tapasztalati alapján kiemelkedő, hogy a Család- és Gyermekjóléti Csoport által szervezett esetszótásokon – amelyek az adott család esetében szerepet vállaló szakemberek és a család együttes részvételével zajló megbeszélések – a jelzőrendszer tagjai az online felület adta lehetőségeket is kihasználva majdnem minden meghívásra megjelentek, aktívan közreműködtek a megállapodások, döntések előkészítésében. Így a tavalyi évhez képest nagyobb számban, hatékonyan sikerült lebonyolítani az esetszótásokat, esetszótásokat is.

2019. január 1-jétől kötelező feladat a szociális diagnózis felvétele, amely alapja lett a család- és gyermekjóléti szolgáltatások igénybevételének. A diagnózis készítés lehetőségei is – csakúgy, mint a szociális munka – jelentősen megváltoztak a járvány idején. A szociális diagnosztika családsegítői feladatokat is ellát az intézményben, ezért tapasztalattal rendelkezik az intézményhez forduló önkéntes megkeresések, illetve jelzések, krízishelyzetek kapcsán. Az önkéntesen jelentkező családok, gyermekek új típusú, azonnali megoldást igénylő problémákkal találták szembe magukat, amiknek megoldásaira nem, vagy csak szűkösön voltak stratégiáik. Ilyen problémák voltak pl.: online oktatással kapcsolatos nehézségek (technikai eszközök hiánya stb.), munkahely elvesztése, anyagi gondok és az ebből fakadó lakhatási krízishelyzetek, lelki problémák. Ezeknek a szolgáltatásoknak az igénybevételéhez 12

személlyel készült szociális diagnózis, illetve több alapítvánnyal, civil szervezettel jött létre kapcsolatfelvétel.

A koronavírus-járvány és a jelenlegi gazdasági helyzet mentálisan megviselte a hozzánk fordulókat. Azt érzékeljük, hogy a járvány miatti elszeparáltságnak – ami főleg az egyedülállókat viselte meg –, a home office munkavégzésnek és az otthontanulásnak vannak, illetve maradtak nyomai. A kapcsolati konfliktusok kiéleződtek, a családok életében feszültséget okoztak. 2022-ben a pszichológusok 2006 terápiás órát tartottak, ez 30%-os növekedést jelent a 2019. évihez képest. Ebből 1492 volt egyéni, 514 pedig pár- és családterápiás ülés. Emellett teljes feltöltöttséggel működnek a gyermekdrámacsoportok és a gyermekek részére indított gyászcsoporthoz is.

Az intézmény korrepetálást is biztosít, amit egy családsegítő koordinátor lát el. A koordinátor egyeztet az igényekről és a lehetőségekről, a korrepetáláson való részvétel feltételeiről. A korrepetálások többnyire online felületen folynak. A korrepetitorok tisztában vannak azzal, hogy a korrepetálást az intézmény a családsegítés részének tekinti. A korrepetitoroként foglalkoztatott két egyetemi hallgató példaképként szolgálhat azoknak a gyerekeknek, akik nehéz viszonyban vannak az iskolával. 2022-ben 16 gyermek, összesen 364 alkalommal részesült korrepetálásban.

A Gyermekvédelmi Csoport feladatai többek között javaslattevés gyermekvédelmi intézkedésre, a hatósági beavatkozást kísérő szociális segítő munka ellátása, a gyermek családba való visszahelyezésének elősegítése és utókövetése, valamint a kerületben lakóhellyel rendelkező, szakellátásban nevelkedő gyermekek ügyeinek koordinálása. A csoportban dolgozó esetmenedzserek a hatósági intézkedést kísérő esetkezelés során részben együttműködnek a Család- és Gyermekjóléti Csoportban dolgozó családsegítővel, de szükség esetén önállóan is végeznek szociális segítő munkát.

2022-ben a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ látóterébe került veszélyeztetett kiskorúak közül 93 gyermek volt hatósági intézkedésben érintett, amelyből 65 hátrányos helyzetű, 28 halmozottan hátrányos helyzetű. Az előző évek tapasztalatához hasonlóan a korcsoporti megoszlásra jellemző, hogy az érintettek többsége 6-13 év közötti volt. A visszahelyezésre irányuló szociális segítő munka 28 gyermekkel zajlott. 2022-ben az esetmenedzserek az előző évekhez hasonlóan, összesen 76 esetben tettek javaslatot **gyermekvédelmi intézkedésre**, amelyet a gyámhatóság kivétel nélkül elfogadott. A családból való kiemelésre tett javaslatok száma az előző évekhez képest növekedett 2 főre, 14 esetben pedig ideiglenes elhelyezésre került sor. Az esetmenedzserek, az előző évhez hasonlóan, a védelemben vételi eljárások többségében a hatósági intézkedés mellőzésére tettek javaslatot, általában a veszélyeztetettség megszüntetésére irányuló családsegítésre való felhívás mellett. A megelőző pártfogás elrendelésére irányuló javaslatok többsége is nemleges volt, a legkisebb beavatkozás elve alapján, bízva az alapellátás keretében nyújtott szociális segítő munka hatékonyságában.

Az esetmenedzserek 2022-ben 69 alkalommal vettek részt **esetkonferencián**, amelyek szervezésében is aktívan közreműködtek. Az esetek többségében hatósági eljáráshoz kapcsolódóan (javaslat,

felülvizsgálat) tartottak megbeszéléseket, de esetkonferencia összehívására a szociális segítő munka bármely szakaszában lehetőség volt. A koronavírus járványra tekintettel elrendelt veszélyhelyzet időszakában a szakmai megbeszélések, így az esetmegbeszélések és esetkonferenciák is a személyes kontaktus csökkentése érdekében részben vagy egészen online felületen kerültek megrendezésre. A meghívó leveleken feltüntetett linkhez kapcsolódva valamennyi résztvevő szakember- és kliens számára adott volt a megnyilvánulás lehetősége. Technikai probléma esetén az esetmenedzserek igyekeztek adományszervezés útján eszközöket biztosítani a családok számára, amely az online oktatás igénybevételének is alapvető feltétele volt. Ha a család, vagy az érintett szakemberek mégsem tudták megoldani az online kapcsolatot, természetesen személyes részvételre is lehetőségük volt a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ helyiségében, a járványügyi előírások betartása mellett.

Az esetmenedzserek rendszeresen részt vesznek **védelembe vételi-, nevelésbe vételi-, illetve felülvizsgálati tárgyalásokon**, ahol a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ álláspontját képviselték. A Kormányhivatal által szervezett megbeszélések a járványügyi veszélyhelyzet időszakának kezdetén személyesen kerültek megtartásra. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott útmutatót követően a tárgyalásokat írásbeli nyilatkozattétel váltotta fel, amelyet az esetmenedzser a gyámhatóság végzése alapján nyolc napon belül tett meg.

A veszélyeztetettség elsődleges oka az esetek többségében a szülők életvitelével, szenvedélybetegségével összefüggő probléma szokott lenni, amelynek hátterében továbbra is többnyire családi konfliktusok állnak. A családon belüli erőszakkal érintett esetek száma, alacsony.

A XII. kerület sajátosságai közé tartozik, hogy több gyermekotthon található a területén. Azok a vérszerinti családjuktól elszakadt gyermekek, akiknél a kapcsolattartás semmilyen formája nem valósul meg és a rokonok ismeretlen helyen tartózkodnak, állandó lakóhelyként a gyermekotthon címére kerülnek bejelentésre.

A Gyvt. 40/A. §-a alapján a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ a gyermek családban való nevelkedésének elősegítése és veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermekjóléti szolgáltatáson túl egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat biztosít, amelyek közül a kórházi szociális munkát és a kapcsolattartási ügyelet-, valamint a gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat koordinálását a Gyermekvédelmi Csoport munkatársai látják el.

A **kórházi szociális munka** során 2022-ben 46 jelzés érkezett, amelyek többsége válsághelyzetben lévő várandós anyákkal, sok esetben kiskorú, szakellátásban nevelkedő kismamákkal és újszülött gyermekükkel kapcsolatban jelzett veszélyeztetettséget. Az esetmenedzser a kríziskezelés során a kórházi személyzettel, az érintett szülőkkel és családtagokkal való személyes találkozást követően minden esetben felvette a kapcsolatot a tényleges tartózkodási hely szerint illetékes család- és gyermekjóléti központtal és a védőnői szolgálattal, valamint szükség esetén javaslatot tett gyermekvédelmi intézkedésre a gyermek biztonságba helyezése érdekében. A járványügyi veszélyhelyzet

időszakában a kórházi szociális munkásnak a személyes jelenléttel járó ügyelet ellátására nem volt lehetősége, így a kommunikációt telefonon, e-mailen és online felületen bonyolította.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Központ a kapcsolattartási ügyelet keretében az elmúlt években átlagosan 11 család esetében biztosított **felügyelt kapcsolattartást** bírósági és gyámhatósági döntések alapján, összesen 40 érintett személy részvételével.

A felügyelt kapcsolattartással érintett családok a gyermekjóléti szolgáltatást és az egyéb speciális szolgáltatásokat (pszichológiai tanácsadás, mediáció, család- és párterápia) a hivatalos nyitvatartási időben, az illetékes családsegítőnél és/vagy eszményedzsernél vehetik igénybe. 2022-ben a kapcsolattartási ügyeletet látogató családok közül 4 esetben zajlott szociális segítő munka a családi konfliktusok-, életviteli problémák rendezése érdekében.

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet által előírt módon a Gyermekvédelmi Csoport vezetője minden elmaradt kapcsolattartásról tájékoztatást küldött a felügyeletet elrendelő szerv (ideiglenes intézkedés esetén a bíróság, végleges döntésnél a területileg illetékes gyámhatóság) felé, felülvizsgálatra irányuló eljárás 2 esetben indult.

Az Óvodai és Iskolai Szociális Segítők ügyeleti rendszerben látják el a feladataikat, az állami és önkormányzati köznevelési intézményekben. Az alapítványi és egyházi iskolák esetében jellemzően csak összekötő szerepek alakultak ki. A csoportban tíz fő dolgozik, a feladat ellátása a korábban megkötött együttműködési megállapodások szerint zajlott 45 intézménnyel.

A szociális segítők bemutatkoztak a tantestületi értekezleteken, az intézmények segítségével elkészültek a tájékoztató anyagok, melyeket a faliújságokon, az iskolák honlapjain érnek el a szülők. Február hónapban néhány óvoda bezárt a magas fertőzöttség miatt. Március hónapban két ügyeletes óvoda volt és az iskolák átálltak a távoktatásra. A segítők a távoktatás időszakában is tartották a kapcsolatot az iskolákkal, valamint az ügyeletes óvodákkal. A járvány miatt a nevelési-oktatási intézményekben esetenként korlátozták a szociális segítők intézménylátogatásának idejét, illetve a csoportos és közösségi szociális segítséget. Márciusban az éves Gyermekvédelmi Tanácskozáson jelen volt az óvodai és iskolai szociális segítő csoport is.

Az oktatási intézmények elfogadták a segítők jelenlétét, akik részt vesznek a gyermekvédelmi team munkájában. Az óvodai és iskolai szociális segítő az egyéni segítség keretében – információkérés, tanácsadás, hivatalos ügyek intézése, szociális ügyintézés céljából – felkereshetik a szülőket, a diákokat, valamint a pedagógusokat is. A szociális segítő rendszeresen konzultál más segítőkkel és beavatkozik az iskolákban zajló krízishelyzetekbe. Részt vesz és felkérésre moderálja a szülő-tanár megbeszéléseket. A csoportokban végzett tevékenységek során a pedagógus kérésére megfigyeli a tanulókat csoportos helyzetben, közösség fejlesztő, pályaorientációs csoportfoglalkozásokat tart, esetenként szülőcsoportot szervez. A munkacsoport jelentősen növelte a csoportfoglalkozások számát az elmúlt években.

Az **Ifjúsági Közösségi Tér (Tér)** 2021-ben ünnepelte fennállásának tizedik évfordulóját.

A bejáró fiatalok elsősorban környékbeliek, többségükben 13-16 év közöttiek, egy részük közeli gyermekotthonok lakója. Közülük hosszabb távon azok tudnak „teresek” maradni, akik jól tudnak kapcsolódni a Tér programjaihoz. Jellemző továbbá a mára felnőtt, elbúcsúztatott „teresek” vissza-vissza térése egy kérdés, elakadás kapcsán. Az intézmény erre adott válasza a havi egy nyílt nap, amikor az elbúcsúztatott fiatalok egész nap a Térben lehetnek. A nyílt napok bevezetése óta érezhetően lecsökkent az elbúcsúztatott fiatalok céltalan visszazárlingózása.

Az Ifjúsági Közösségi Térbe járó fiatalok életkori megoszlása 2022-ben

Életkor (év)	Fiú (fő)	Lány (fő)	Összesen (fő)
13 év alatti	9	9	18
14-17	72	56	128
18+	28	14	42
Összesen	109	79	188

Egy sajátos új programja a Térnek a **kerületi szintű kortárssegítő program**. A kortárs segítő csoportot annak érdekében indították el, hogy a kerületi iskolákban választ tudjanak adni a fiatalokat érintő korosztályos problémákra, valamint segítsék a fiatalokat olyan kompetenciák megszerzésében, amelyek személyiségfejlődésükhöz, funkcionáló felnőtté válásukhoz elengedhetetlenek. A kortárs segítő segítségével olyan problémás kamaszokhoz is el lehet érni, akik egy felnőttnek nehezebben nyílnak meg elsőre. A program lebonyolításában a Központ mentálhigiénés tanácsadói, valamint az óvodai-, iskolai szociális segítői is részt vettek. Négy kerületi középiskolából (Sashegyi Arany János Általános Iskola és Gimnázium, BGSZC Budai Gimnázium és Szakgimnázium, Városmajori Gimnázium, Testnevelési Egyetem Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium) 37 gyerek jelentkezett, akik közül 21-en jelentek meg személyes elbeszélgetésre. A szeptemberben induló programból mindössze két fiatal morzsolódott le, tehát 19 fő kortárs segítő fiatal képzésére került sor az elmúlt időszakban.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Központ működteti a kötelező telefonos szolgáltatását, melyet munkaidőn kívül, krízishelyzetben hívhatnak a kerület lakosai A **gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat** adekvát hívásainak száma 2022-ben az előző évekhez hasonlóan minimális volt. A hívásokat az ügyeletet ellátó kollégák a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság által kiadott szakmai ajánlásnak megfelelő adatlapokon rögzítik, szükség esetén jelzést tesznek az illetékes család- és gyermekjóléti központ felé. 1 esetben került sor jelzésre, illetve néhány esetben a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ kliense telefonált, akit a kollégák, a kríziskezelő segítő beszélgetést követően, az esettanácsadókhoz/ családsegítőkhöz irányítottak.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Központ is rendszeresen szervez különböző szabadidős programokat a klienskörébe tartozó, főként rászoruló családok számára:

- Balatonfenyves-Alsóbélatelepen minden évben **családos tábor** kerül megszervezésre a családsegítésben lévő gyermekes családok számára. Az üdültetéssel egybekötött program célja, hogy a hasonló élethelyzetekben lévő, hasonló nehézségekkel küzdő családok egy egymást segítő, támogató, önszorgító közösséggé szerveződjenek. Minden évben olyan, az intézmény által gondozott családokat invitálnak meg a programba, akik egyedül érzik magukat élethelyzetükben, nehezen küzdenek meg a mindennapi problémáikkal, társas, támogató és segítő kapcsolatok, ismeretségek létesítésére vágnak, vagy nehéz élethelyzetük miatt nincs lehetőségük gyermekeik számára közös családi időtöltésekre, élmények biztosítására. A tábor iránt folyamatosan nagy a gondozott családok körében az érdeklődés. A programban 2022-ben 7 család (31 fő, ebből 19 gyerek) tudott részt venni. A családok közül az egyszülősök száma minden évben jelentős; 2022-ben 3 egyszülős, 4 kétszülős család táborozott, az életkort tekintve 1 éves gyermek volt a legfiatalabb.
- 2018. óta folyamatosan működik a **Hétféligi Család Szabadidős Program**, amire havi rendszerességgel, szombatonként kerül sor. A résztvevő családok száma változó, alkalmanként 4-5- többnyire gyermekeiket egyedül nevelő – család vesz részt a programokon, melynek célja, hogy a résztvevők között a közös, együtt megszerzett, átélt élményeken keresztül kapcsolatok alakuljanak. Cél, hogy egymást támogató, önszorgító kapcsolatok jöjjenek létre, a meglévők pedig tovább erősödjenek.
2022-ben 7 család (1 egyszülős, 6 kétszülős) 25 fő (ebből 16 fő gyerek) vett részt a programban, közülük több család már évek óta visszatérő. Az évente megszervezésre kerülő nyári családi üdülés pedig terepe annak, hogy újabb családokat tudjanak bevonni, így a két program egymásra épül.
- **Gyermekek és családok átmeneti otthona**

A Gyvt. által előírt átmeneti gondozást – gyermekek és családok részére egyaránt – ellátási szerződések útján oldjuk meg, a kapcsolattartó mindkét esetben a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ.

Az intézmények minden esetben értesítik a Központot a család vagy a gyermek(ek) felvételéről. A Központ a családgondozás folytatásával, az otthonok családgondozójával kialakított együttműködés keretében közreműködik a kimeneti lehetőségek felkutatásában, a gyermekek „hazagondozásában”, a családok lakhatásának rendezésében, egzisztenciális biztonságuk megteremtésében.

Az ellátás során folyamatos a kapcsolat a két intézmény családgondozója között. Ez a közös munka kiterjed az ügyintézésben nyújtott segítségre, a család életvitelének, mindennapi működési rendjének újragondolására, amely az átmeneti ellátás mielőbbi megszüntetését eredményezheti.

Budapest Főváros IX. kerület Ferencváros Önkormányzata (gyermek átmeneti otthona)

A Fehérholló utca Gyermek Átmeneti Otthona 18 éves korig nyújt átmeneti ellátást, ha a gyermek időlegesen felügyelet és ellátás nélkül marad. Az ellátást a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ javaslata alapján veheti igénybe a családban élő gyermek. Testvérek elhelyezése esetén a szolgáltatási díjon felül napidíjat kell fizetnünk.

SOS Krízis Alapítvány (családok átmeneti otthona)

A szolgáltató a Családsegítő és Gyermekjóléti Központunk által jelzett, maximum két, kerületi illetékességű család egyidejű elhelyezésére vállalt kötelezettséget (8 fő erejéig). Szabad kapacitás esetén ez a létszám túlléphető. Szerződésünket 2018. október 1-jei hatállyal kötöttük, érvényessége 2023. szeptember 30-áig tart.

- **Kábítószerügyi Egyeztető Fórum**

A 2016-ban kerületünkben újjáalakult a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, melynek tagjai: a XII. kerületi Rendőrkapitányság, a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ, a kerületi köznevelési intézmények, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat és a Népegészségügyi Osztály, a koordinációs feladatokat az Önkormányzat látja el. A Fórum tevékenységének a drogprevenció és a felvilágosítás áll a középpontjában, tekintettel arra, hogy a kerületünkben a kábítószer használat nem égető probléma. Fontosnak tartjuk azonban, hogy prevenció eszközökkel lépéseket tegyünk, hogy a helyzet ne romoljon, illetve a leszokni vágyó érintettek részére megfelelő segítő és támogató rendszer épüljön ki. Hiszünk abban, hogy minél fiatalabb korban kezdődik a felvilágosítás, a prevenció, annál jobb eredményt lehet elérni, hogy később se kezdődjön el a szer használata.

Gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása

Kerületünkben a bölcsődei ellátás igénybevétele során a kerületi gyermekek élveznek előnyt. Az ellátás keretében biztosított gondozásért a szülők térítési díjat fizetnek, melynek összegét befolyásolja a gyermek családjában az egy főre jutó jövedelem nagysága, illetve a gyermek lakóhelye.

A **Svábhegyi Bölcsőde** engedélyezett férőhelye 120 fő, éves feltöltöttsége átlagosan 89,57 %-os, kihasználtsága 62,89 %-os volt a 2022. évben. Az alacsony kihasználtsági mutatót az eredményezte, hogy a megszűnő veszélyhelyzet, ezzel egy időben a karanténok és a szigorú korlátozások enyhülése következtében már a szülők sem vették annyira komolyan az intézménytől való távolmaradást, így amikor már otthon tartották gyermeküket, az hosszabb hiányzást eredményezett.

2022-ben a 196 fő ellátott gyermek közül 112 gyermek étkezett ingyenesen, gondozási díjat 112 fő, étkezési díjat 84 fő fizetett. A teljes ingyenességet élvezők száma 84 fő volt, akik közül 37 gyermek három- vagy többgyermekes családban nevelkedik, 5 fő sajátos nevelési igényű (SNI), 2 fő – szakértői szakvélemény alapján – korai fejlesztésre jogosult, 2 fő tartós betegsége miatt, 5 fő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekként gyermekotthonban nevelkedik, valamint 33 gyermek a szülő jövedelmi helyzetre vonatkozó nyilatkozata alapján volt jogosult a térítésmentességre. A befizetett étkezési és gondozási díjból az éves intézményi bevétel 16 021 968 Ft volt.

A fent említett SNI és korai fejlesztésre jogosult gyermekek fejlesztését a kerületi Pedagógiai Szakszolgálat segítő szakemberi végezték heti rendszerességgel helyben, a Bölcsődében kialakított fejlesztő szobában.

A **Zugligeti Bölcsőde** engedélyezett férőhelye 96 fő (24 fő szüneteltetett), 2022. évi feltöltöttsége átlagosan 85,5 %-os, kihasználtsága pedig 70,63 %-os volt.

2022-ben a 154 fő ellátott gyermek közül 74 gyermek étkezett ingyenesen, gondozási díjat 93 fő, étkezési díjat 80 fő fizetett. A teljes ingyenességet élvezők száma 53 fő volt, akik közül 30 fő három- vagy többgyermekes családban nevelkedik, 2 fő SNI, 2 fő tartós betegség miatt, 3 fő halmozottan hátrányos helyzetű, 4 gyermek gyermekotthonban nevelkedik, valamint 12 fő jövedelmi helyzetre vonatkozó szülői nyilatkozat alapján volt jogosult a térítésmentességre. 1 gyermek a testvére tartós betegsége miatt csak gondozási díjat fizetett, az étkezése térítésmentes volt.

A befizetett étkezési és gondozási díjból az éves intézményi bevétel 16 408 500 Ft volt.

A járványhelyzet feloldása után visszatértek a Bölcsőde korábbi programjai, újra megrendezésre kerültek a foglalkozások és a gyermeknap is.

Az intézmény időszakos gyermekfelügyeletet is biztosít, ezt a szolgáltatást átlagosan 40 kisgyermek veszi igénybe. Folyamatosan nő az igénybe vevők száma, így elmondható, hogy kerületi szinten is nagyon népszerű ez a szolgáltatás.

A szülők több lehetőség közül választhatnak: vagy napi 2 óra időtartamban (9 és 11 óra között), vagy az egész délelőtti folyamán vehetik igénybe a gyermekfelügyeletet, vagy igényelhetik egész napra is a szolgáltatást. A szolgáltatás díja 500 Ft/óra.

Az intézmény otthoni kisgyermekgondozást is vállal, ami szintén hatalmas segítséget jelenthet a szülők számára. Az otthoni kisgyermekgondozás térítési díja 800,- Ft/óra gyermekenként, a 3 vagy több gyermekes családok részére pedig térítésmentesen biztosítjuk.

A **Krisztinavárosi Bölcsőde** engedélyezett férőhelye 96 fő, 2022-ben a feltöltöttség megközelítőleg 91 %-os, a kihasználtság 72%-os volt. A csoportokban átlagosan 12 kisgyermek tartózkodott. Az elmúlt évben újra szükség volt csecsemőcsoport indítására, ahol jelenleg 12, egy év körüli kisgyermek van.

2022-ben éves szinten összesen 111 gyermek ellátásáról gondoskodott az intézmény. Közülük 56 fő étkezett ingyenesen, gondozási díjat 81 fő, teljes étkezési díjat 55 fő fizetett. A teljes ingyenességet élvezők közül, 12 fő három- vagy több gyermeces családban nevelkedik, 4 fő SNI státusz miatt, 4 fő tartós betegség miatt, 36 fő jövedelmi helyzetre vonatkozó szülői nyilatkozat alapján volt jogosult a térítésmentességre.

2022-ben a befizetett étkezési és gondozási díjból összesen 13 284 832 Ft bevétele volt az intézménynek.

A Bölcsőde SNI státuszú gyermekeket is ellát, ez a 2022-es nevelési/gondozási év kezdetén 1 gyermeket jelentett. Korai fejlesztésre jogosult gyermek szintén 1 fő volt. Az év folyamán további 2 gyermek kapott „Korai fejlesztésre-gondozásra jogosult” státuszt, és 3 gyermek SNI státuszt.

A **Művész úti Óvoda és Bölcsőde** többcélú intézményének fenntartói jogait a Hegyvidéki Önkormányzat 2021. szeptember 1-jével vette át. A bölcsőde engedélyezett férőhelye 36 fő, 2022-ben a feltöltöttsége 100 %-os kihasználtsága 56,37 %-os volt.

A tavalyi évben 50 fő ellátott gyermek közül az ingyenes étkezést 20 fő vette igénybe, gondozási díj megfizetésére 45 fő volt kötelezett, étkezési díjat 30 fő fizetett. Az ingyenességet élvező gyermekek közül 11 fő három-, vagy többgyermekes családban nevelkedő, 1 fő tartós betegség miatt, 8 fő a jövedelmi helyzetre vonatkozó szülői nyilatkozat alapján volt jogosult a térítésmentességre. A befizetett étkezési és gondozási díjból 2022-ben az intézményi bevétel 6.454.410 Ft volt.

A nevelési év kezdetével történő igénybevétel iránti kérelem benyújtásának időszaka (április hónapban), az Önkormányzat www.hegyvidek.hu honlapján, a Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján, a Hegyvidék újságban és az Önkormányzat által fenntartott XII. kerületi bölcsődékben, hirdetményben kerül közzétételre.

Az évközbeni felvételi kérelmet legkorábban a kérelmezett időpont előtt két hónappal lehet benyújtani a Polgármesteri Hivatal Népjóléti Irodájához.

Önkormányzatunk az elmúlt években folyamatosan bővítette a bölcsődei férőhelyeket annak érdekében, hogy minden XII. kerületi kisgyermek számára biztosítani tudja a bölcsődei elhelyezést. Amennyiben mégis több a jelentkező a rendelkezésre álló szabad férőhelynél, úgy a kérelmek elbírálására, a sorrend felállítására a Gyvt.-ben és az önkormányzati rendeletben meghatározott szempontok az irányadók (pl. szociális helyzet, munkavállalás, szülő egészségügyi állapota).

A bölcsőde igénybevétele térítési díjköteles. A bölcsődékben a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokról szóló Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Képviselő-testületének 55/2018. (XII. 17.) számú rendelete szerinti térítési díjat kell fizetni.

A bölcsődei ellátás keretében nyújtott gondozás, nevelés, nappali felügyelet és a gyermekkel történő foglalkozás (a továbbiakban: gondozás) **intézményi térítési díja** 1.700 Ft/nap, XII. kerületi lakcímmel nem rendelkező gyermek esetében 3.400 Ft/nap.

A bölcsődei ellátás keretében nyújtott gondozás személyi térítési díja, ha a gyermek családjában az egy főre jutó havi jövedelem

- nem haladja meg a 99.750 forintot, személyi térítési díjat nem kell fizetni;
- 99.751–156.750 forint, az intézményi térítési díj 27 %-a;
- 156.751–213.750 forint, az intézményi térítési díj 54 %-a;
- 213.751–342.000 forint, az intézményi térítési díj 77 %-a;
- meghaladja a 342.000 forintot, az intézményi térítési díjjal azonos.

A XII. kerületi lakcímmel nem rendelkező gyermek esetében a bölcsődei ellátás keretében nyújtott gondozás személyi térítési díja, ha a gyermek családjában az egy főre jutó havi jövedelem

- nem haladja meg a 71.250 forintot, személyi térítési díjat nem kell fizetni;
- 71.251–99.750 forint, az intézményi térítési díj 15 %-a;
- 99.751–156.750 forint, az intézményi térítési díj 27 %-a;
- 156.751–213.750 forint, az intézményi térítési díj 54 %-a;
- 213.751–342.000 forint, az intézményi térítési díj 77 %-a;
- meghaladja a 342.000 forintot, az intézményi térítési díjjal azonos.

A személyi térítési díjat az intézményvezető a Gyvt. 148. és 150. §-ában foglaltak szerint állapítja meg.

- **Kerületi ellátórendszer további elemei – Budapest 12. Hegyvidék területén működő civil szervezetek**

A kerületi feladatellátásában a Magyar Máltai Szeretetszolgálat szerepvállalása a leghangsúlyosabb. Az Egyesület a hajléktalanok nappali ellátásában, a szenvedélybetegek ellátásában, valamint az utcai szociális munkában partnere az Önkormányzatnak, továbbá székhelye vonatkozásában is kötődik a kerülethez.

Jelentős a támogató szolgáltatás biztosítását vállaló civil szervezetek száma is. Valamennyiük székhelye kerületen kívüli, csupán ellátási területek a XII. kerület.

- **Egyszülős Központ**

Az Egyszülős Központ 2018-ban jött létre, fenntartója az Egyedülálló Szülők Klubja Alapítvány, mely alapítvány 2005 óta segíti az egyedülálló szülőket. A 1122 Budapest, Magyar Jakobinusok tere 1. szám alatt található Központ, amely 2022-ben nyitotta meg a kapuit, úttörő kezdeményezés, melynek célja az esélyegyenlőség megteremtése az egyszülős gyerekek számára, és támogató közeg biztosítása a

szülőknek. A Központ segítő és közösségi tér is egyben, programok, képzések zajlanak itt, lehetőség van különböző szakemberek igénybevételére (coach, pszichológus), a gyerekek részére korrepetálást nyújtanak. Ezen kívül még különböző közösségi programokat és sportolási lehetőségeket kínálnak.

- **Ízlelő Étterem**

2019. évben a Polgármesteri Hivatal épületében **megváltozott munkaképességű embereket foglalkoztató, közforgalmú éttermet** alakított ki a Kék Madár Alapítvány „Hegyvidéki Ízlelő” néven. Először 2007-ben, Szekszárdon nyitott meg társadalmi vállalkozásként az első olyan étterem Magyarországon, amely a vezetőségen kívül kizárólag fogyatékos, megváltozott munkaképességű, illetve tanulásban akadályozott embereket foglalkoztat. Az üzemeltető először a Fejlesztő Napközi Otthonból, illetve a kerületi lakosok közül toborozta munkatársait, az étterem teljes területe akadálymentesített, és a munkavállalókat egy-egy mentor segíti a beilleszkedésben, a tanulásban és a munkavégzésben.

A családbarát étterem küldetése, hogy a fogyatékos emberek méltányos és tartós foglalkoztatását, valamint az értékteremtő munkából származó önbecsülésüket biztosítsa.

- **Bake my Day pékség**

A Bake my Day kézműves pékség 2019. óta működik a Böszörményi út 34/a szám alatt, ahol szintén megváltozott munkaképességű dolgozókat alkalmaznak.

A Bake My Day pékség tulajdonosa és működtetője a megváltozott munkaképességű dolgozók foglalkoztatása iránt elkötelezett Rehab Force Nonprofit Kft.

III. Feladatok, fejlesztési irányok

Az Önkormányzatunk célja a dokumentumokban foglaltak alapján:

- a szociális szükségleteket lefedő szociális és gyermekjóléti rendszer működtetése,
- az azonos szolgáltatást nyújtó intézmények esetén a szolgáltatások területi összehangolása,
- az ellátás színvonalának megőrzése,
- a megjelenő új igények feltérképezése,
- az intézmények közötti szakmai munka erősítése a kompetencia-határok tiszteletben tartásával,
- az együttműködés további bővítése a kerületben működő civil és egyházi szervezetekkel,
- az egyének öngondoskodásának és érdekérvényesítő képességének erősítése,
- az elektronikus tájékoztatási rendszer fejlesztése,
- felkészülés a demográfiai változásokra.

A szociális ágazat jelen és jövőbeli kihívása, hogy egyrészt követni kell a jogszabályi változásokat, másrészt a helyi szociálpolitikával szemben megfogalmazódó gazdasági, társadalmi kihívásokra is válaszolni kell. Az önkormányzat vezetésének fontos célkitűzése, hogy megőrizze az elért eredményeket, ellátási biztonságot nyújtson az arra rászorulóknak, illetve prevenciós lehetőségeket biztosítson a kerület lakosságának. Cél, hogy a társadalom mind szélesebb köre a település aktív, cselekvő, egymásra figyelő, másokat segíteni akaró és segíteni tudó tagja legyen. Ugyanakkor mind a magasabb rendű, mind a helyi ágazati jogszabályok hangsúlyozzák az egyén felelősségét is a saját és környezete, illetve családja sorsának alakulását illetően. Fontos az egyének öngondoskodásának és az érdekérvényesítő képességének erősítése. Az alacsony érdekérvényesítő képességű, kiszolgáltatott helyzetű, állástalan, vagy mentális betegségekkel küzdő egyének minden segítséget meg kell adni, de csak azon lehet igazán segíteni, aki maga is mindent megtesz sorsának jobbra fordítása érdekében, felismeri a saját érdekeit és képes tenni azok megvalósításáért.

Az elmúlt években az önkormányzat több saját ellátásának - így például a téli rezsitámogatásnak - a bevezetése is bebizonyította, hogy bevezetésük hasznos volt. A célcsoportot az ellátás megtalálta, és igény van rá. Az Önkormányzat egyik fő célkitűzése volt korábban egy olyan szociálpolitika kialakítása, amely lehetőséget ad az adósság csapdájából való kikerülésre, illetve képessé teszi a polgárt arra, hogy az adósság felhalmozásának növekedését ne csak késleltesse, hanem annak megoldásában is aktív szerepet vállaljon. E cél elérésére érdekében nyújtjuk saját önkormányzati forrásból az adósságkezelési szolgáltatást. Az I. fejezet az ellátás tartalmát részletesen bemutatja. Fontossága abban rejlik, hogy nem csak adósságrendezés, illetve annak segítése történik, hanem a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ közreműködésével egy adósságkezelési tanácsadón is részt kell vennie a jogosultnak. Az ügyfélnek az adósság rendezését követően is tartania kell a kapcsolatot a családgondozóval, ahol a munkatársak ellenőrzik és követik az életvezetés alakulását.

Összességben megállapítható, hogy az Önkormányzat magas színvonalon látja el a szociálpolitikai feladatait.

A legfontosabb alapelvünknek tartjuk **az ügyfélbarát ügyintézését, illetve a bürokrácia csökkentését.**

Igyekszünk folyamatosan szem előtt tartani és megvalósítani az Önkormányzat szociálpolitikájának azon elvét, mely szerint kiemelten fontos a folyamatos korszerűsítés, illetve az, hogy az ellátások igénylése minél egyszerűbb, gyorsabb legyen. Ennek érdekében vezettük be a bölcsődei jelentkezések esetén 2020-ban az elektronikus ügyintézését, amely a családok számára gyors és könnyű adminisztrációt jelent.

Az intézményeinket igyekszünk évről évre – a lehetőségeinkhez mérten- karbantartani, fejleszteni. Évekkel ezelőtt elindítottunk egy **bölcsőde-bővítési programot** annak érdekében, hogy lépést tartjunk a jelentkezők számának várható növekedésével. Ennek eredményeként a Svábhegyi Bölcsődében 2019-ben egy Európai Unió pályázati támogatás felhasználásával negyvennyolc férőhellyel sikerült bővíteni az intézményt. Szintén nagy segítség, hogy az önkormányzat korábban megállapodott a Művész úti

Óvoda és Bölcsőde fenntartásának átvételéről, ami azt jelenti, hogy 2021 szeptemberétől további 36 férőhellyel bővült az Önkormányzat bölcsődei kapacitása. Ezeknek a fejlesztéseknek köszönhetően elmondható, hogy az elmúlt években minden kerületi gyermek számára tudtunk bölcsődei elhelyezést biztosítani. Ugyanakkor, amennyiben a jelentkezések alapján szükségesnek látjuk, a jövőben is igyekszünk bővíteni a kapacitást pályázati támogatások felhasználásával.

Az elmúlt évek statisztikai adataiból az látszik, hogy egyre nagyobb a bölcsődés korú, korai fejlesztést igénylő gyermekek száma. A korai fejlesztéseket a Pedagógiai Szakszolgálat munkatársai végzik, ugyanakkor terveink között szerepel, hogy a családok megsegítése érdekében mi is alkalmaznánk olyan szakembereket a bölcsődéinkben, illetve a Gyermekjóléti Központban, akik egyrészt időben felismerik az esetleges rendellenességeket, másrészt különböző fejlesztésekkel és foglalkozásokkal támogatják a gyermekek fejlődését.

A fogyatékkal élők napközbeni ellátását biztosító **Fejlesztő Napközi Otthon új épületének** kialakítása régóta terve az Önkormányzatnak, folyamatosan keressük azokat a pályázati lehetőségeket, amelyekkel ezt meg tudnánk valósítani.

Nagyon fontosnak tartjuk a kerületi intézményeink közötti szoros szakmai együttműködést, melynek az elmúlt időszakban egy kiváló példája volt az ún. „**izlandi modellprogram**” elindítása a kerületünkben, amely a szülők és a kerületi intézmények szakembereinek a szoros együttműködésére épülő gyermekvédelmi prevenció program.

Az Izlandi Prevenció Modell 2022. évi megismerése és alkalmazásának egyeztetése során megállapításra került, hogy leghatékonyabban a bölcsődékbe és az óvodákba járó szülők körében használható ez a példaértékű program. A gyermekek életkorából adódóan előnyként jelenik meg a szülők nyitottsága egyrészt a szülőtársak, másrészt pedig a gyermekeket ellátó intézmények felé.

Célul tűztük ki a közösségszervezést, a közösségfejlesztést, és a szülői ismeretek bővítését. Programgazdaként a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ vállalta a szakmai koordinációt. A program felépítése szerint első alkalommal történik a szülői igények felmérése, a szülőket érdeklő témák összegyűjtése, majd ezt követően havonta egy-egy témakör szerint szülőklub formájában a Családsegítő és Gyermekjóléti Központ munkatársai (szakpszichológus, családterapeuta, szociális segítő), illetve külső szakértők végzik a találkozók facilitálását.

Elsőként a Városmajori Óvoda Csermely utcai tagintézménye és a Zugligeti Bölcsőde vett részt partnerként a programban.

A Városmajori Óvoda Csermely utcai tagintézményében első alkalommal 2022. szeptemberében megtörtént a szülőket érintő, óvodáskorra jellemző és a családokat foglalkoztató témák összegyűjtése a résztvevő szülők által. A következő három alkalommal, a 2022. november és 2023. január közötti időszakban, az alábbi témák köré szerveztük a találkozót: a családi élet korosztályi nehézségei, nevelési stratégiák, a határok és szabályok szerepe, az önállóság fejlesztése, életkori elakadások, illetve zavarok. Beszéltünk fentiek mellett a rendszerszemléletről, a szülői-nagyszülői nevelési különbségekből adódó nehézségekről, valamint a pandémiás időszakok okozta tünetekről.

A következő 3 alkalommal - a szülők aktív részvételével - a lenti módszertani ismertetőket tartottuk meg, ezzel is bővítve a hétköznapiakban alkalmazható szülői cselekvési repertoárt: meseterápia, gyermekdráma és művészetterápia.

A program zárásaként a szülők visszajelzést adtak a foglalkozásokról. A szülői visszajelzések szerint a praktikus tanácsok és helyzetkezelési technikák megismerésén keresztül növekedett a szülők önbizalma, nyitottabbá váltak egymás problémái és gyermekei iránt. A találkozások révén „baráti társaság” alakult ki, ahol a szülők számíthatnak egymás segítségére.

A program sikerességére tekintettel a 2023/2024-es tanévben a Városmajori Óvoda székhelyén szervezzük a következő csoportot.

A Zugligeti Bölcsődében a beszoktatás és egyéb szervezési nehézségek okán 2023 márciusában történt a szülői igények felmérése. A következő három alkalommal, a 2023. április és június közötti időszakban, az alábbi témák köré szerveztük a találkozót: dackorszak és határtartás, kisgyermekkorú félelmek és alvás körüli problémák, családi élet korosztályi nehézségei, nevelési stratégiák, határok és szabályok szerepe.

Szeptembertől novemberig havi gyakorisággal folytatjuk a programot a szülők aktív részvételével, decemberre tervezzük a programzárást. Távlati célunk, hogy a kerületünkben minél több intézmény bekapcsolódjon a programba, és ezáltal egy erős szülői közösséget hozhatunk létre, amely egymást segítve, a szakemberek támogatásával képessé válik arra, hogy a gyermekeket és a fiatalokat a leghatékonyabb módon megvédje a rájuk leselkedő veszélyektől.

A XII. kerületben országosan az egyik legmagasabb a várható élettartam, és az egyik fő célkitűzésünk, hogy emellett minél magasabb legyen az egészségben eltöltött évek száma.

Az egészséges idősödés egyik fő pillére az, hogy az idős ember olyan tevékenységet végezzen, amit hasznosnak ítél meg saját maga, illetve a társadalom számára, és megőrizze aktivitását. Ehhez szeretnénk mi mint kerületi Önkormányzat különböző módszerekkel hozzájárulni. Ennek lehet egyik eszköze a **Zöld recept program**, amelyet 2022-ben vezettünk be.

A zöld recept Új-Zélandból indult el több évtizede (90-es években), és 2009-ben került az ottani egészségügyi minisztérium irányítása alá. Egy, a programról készült tanulmány szerint 12 hónap után 20-30 százalékkal csökken a korai elhalálozás kockázata azoknál, akik éltek ezzel a lehetőséggel, szemben azokkal, akik mozgásszegény életmódot folytatnak.

A zöld recept koncepcióban 3 elem kell, hogy érvényesüljön:

- természetes környezet,
- társadalmi kontextus (közösség, csapat),
- értelmes, mozgással járó tevékenységek.

A lényeg, hogy szabadban, társaságban és hasznosan teljen az idő.

A mozgás jótékony, preventív és regeneráló hatásai régóta ismertek:

jobb közérzet, fogyás, erősebbnek, energikusabbnak érzi magát a páciens, könnyebben lélegzik, kevésbé stresszes, jobban alszik, megnövekedett mozgékonyág/mobilitás, kevesebb ízületi fájdalom, alacsonyabb vérnyomás, kevésbé depressziós/szorongó személyiség, alacsonyabb koleszterinszint, kevesebb gyógyszer, kevesebb betegség.

A Zöld recept program a Hegyvidéki Szabadidősport Nonprofit Kft. által biztosított ingyenes sportprogramokra épül. A szervezet, 2013-as alapítása óta a Hegyvidéki Önkormányzat sporttal kapcsolatos közfeladatait látja el és biztosít változatos sportolási lehetőséget a kerület lakói számára.

Hogy tovább színesítsük a választékot, a kerület más intézményeit is bevontuk, akik bőséges programkínálattal látják el az érdeklődőket.

A programban részt vevő további intézmények:

- Hegyvidéki Kulturális Szalon kültéri mozgásos programjai (erdei túrák, nordic walking, petanque)
- Hegyvidéki Helytörténeti Gyűjtemény (helytörténeti séták)
- DINPI (Duna-Ipoly Nemzeti Park – Sashegyi tanösvénytúrák)
- Szent Ferenc Kórház (Normafa – kardióösvény túrák)
- Szent János Kórház - Egészségfejlesztési Iroda (gerinctorna, autogén tréning, művészetterápia, testsúlycsökkentő csoport stb.)

A „Zöld recept” felírásában elsősorban a kerületi háziorvosokra számítunk, akik pácienseik állapotának és egészségi szükségleteinek megfelelően „receptre írják fel” a szabad levegőn történő különféle mozgásformákat.

A recept mind kinézetében, mind funkciójában nagyban hasonlít - az orvos meglátogatásakor kapott - orvosi vényre. Az orvos több mozgáskategóriát is bejelölhet a recepten. Az egyes kategóriák több, különféle konkrét mozgásformát, sportprogramot takarnak, így például

- ✓ Aerobic
- ✓ Asztalitenisz
- ✓ Funkcionális edzés
- ✓ Futás
- ✓ Gyaloglás (túrázás)
- ✓ Jóga
- ✓ Kímélő torna
- ✓ Nordic Walking
- ✓ Petanque
- ✓ Úszás
- ✓ Zumba
- ✓ Tanösvénytúrák
- ✓ Vezetett kardió túrák

Út az egészséghez” program Normafa Kardioösvény: a 2018 őszén átadott tanösvény elsősorban szív- és érrendszeri betegséggel vagy magasvérnyomás-betegséggel élők, illetve cukorbetegek számára készült, ugyanakkor egészséges résztvevők számára is ajánlott, betegségmegelőző céllal. A program megismertet a túrázókkal néhány alapvető egészségügyi mutatót és mérési módszert is, mindemellett egyéni állapotfelmérésre is lehetőséget ad a résztvevők számára.

Ezen kívül ismert tény, hogy korunk népbetegsége az elmagányosodás. Ezt a tendenciát vissza lehet fordítani (életkortól függetlenül), hiszen a Zöld recept által kínált programok mindegyike csapatban végezhető tevékenység. Ezeken az eseményeken minden résztvevő új kapcsolatokat létesíthet, új embereket ismerhet meg.

Célunk az egészségben eltöltött életévek számának növelése, ezért nagyobb hangsúlyt kell fektetni a prevenció tanácsadások, szűrések elvégzésére, melynek egyik alappillére lehet a Zöld recept felírása is.

Mindemellett a kerületi lakosok egészségének védelme érdekében 2023 őszén szeretnénk elindítani az **Okos recept programot** is, melynek célja, hogy a népbetegségnek számító krónikus állapotokban támogassuk és ösztönözzük a pácienseket a megfelelő életmód megvalósításában korszerű egészségügyi mérőeszközök alkalmazásával. A program megkönnyíti az idős rokonok és családtagok egészségügyi gondozását is, illetve segíti azokat, akiket hétköznapi elfoglaltságuk akadályoz a szükség szerinti orvoshoz fordulásban. Ebben partnerünk lesz az ÉKC Új Szent János Kórház és Szakrendelő, amely az online beküldött egészségügyi mérésadatok felhasználásával kész közreműködni a páciensek gondozásában.

A páciensek az önmagunkon, mobil eszközök segítségével elvégzett egészségügyi mérések révén, részletes információkhoz juthatnak az egészséges életforma megtartása és a pontos terápiakövetés vonatkozásában. Az ÉKC Szakrendelő a krónikus betegségi állapotok korszerű kezelése érdekében rendszeresíti az otthoni mérések távviziten keresztüli értékelését.

Az okoseszközök vásárlásához a Hegyvidéki Önkormányzat anyagi támogatást kíván nyújtani a rászoruló kerületi lakosok számára a rendeletünkben meghatározott feltételekkel.

Az elmúlt években több programot indítottunk annak érdekében, hogy az itt élő idős polgárok minél tovább élhessenek a saját, megszokott környezetükben biztonságban. Ilyen például a fentebb részletesen bemutatott Otthon megöregedni programunk, amelynek keretében számos olyan kerületi idősnek tudtunk segíteni a lakókörnyezetük akadálymentesítésében, akik erre önerőből nem lettek volna képesek.

Ugyanezt a célt szolgálja a Magyarország Kormánya által elindított **Gondosóra program**. A Gondosóra program egy ingyenesen igénybe vehető, 65 év felett alanyi jogon hozzáférhető szolgáltatás, amelynek célja, hogy az idősek szükség esetén egyetlen gombnyomással jelezni tudják segítségkérési szándékukat. A program által a saját otthonukban élő idős emberek egy egyszerű eszköz segítségével kapcsolatba

léphetnek a 0–24 órában, a hét minden napján működő diszpécserközponttal, ahol szakképzett munkatársak próbálnak segítséget nyújtani a felmerülő problémákban. Ha a diszpécser saját hatáskörben nem tudja megoldani a helyzetet, első körben a regisztráció során megadott kontaktszemélyt értesíti, szükség esetén a sürgősségi segélyhívót is. A Gondosóra szolgáltatás segítséget jelent nemcsak azoknak, akik használják az eszközt, hanem biztonságot és megnyugvást nyújt a felhasználó családjának, szeretteinek, hozzátartozóinak is tudva, hogy a segítség és a biztonság egy gombnyomásra elérhető. Továbbá azoknak is nagy segítséget nyújthat, akiknek családtagjai nincsenek vagy távol élnek. A programba alanyi jogon lehet jelentkezni minden 65. életévét betöltött személynek. A programban való részvétel regisztrációhoz kötött. Az elkövetkező időszakban szeretnénk segítséget nyújtani a kerületben élő idősök számára a regisztrációban, illetve az eszköz igénylésében.

Kerületünkben jelentős azon idősök száma, akik egyedül, sok esetben hozzátartozók nélkül élnek. Folyamatosan tapasztaljuk azon igényüket, hogy szeretnének minél tovább a saját környezetükben maradni, az idősotthoni elhelyezést elutasítják, ugyanakkor az egyre romló egészségügyi állapotuk miatt a házi segítségnyújtáson túlmutató ápolási, gondozási feladatokat igényelnének. Úgy látjuk, hogy a családtagok is keresik a lehetőségeket ennek a problémának a megoldására, és erre az igényre mi is szeretnénk a jövőben egy adekvát választ adni.

A **demenciával élők és hozzátartozóik támogatását** is kiemelten fontos területnek gondoljuk, mivel a lakosság előregedésével és a lakosságon belüli arányuk növekedésével egyre magasabb lesz az érintettek száma - 65 éves korban 1%-ot tesz ki a demenciával élők száma, az arányuk pedig ötévente nagyjából a megduplázódik, vagyis 85 év felett már 30%-os az előfordulási arány. Ezért önként vállalt feladatként Demencia Irodát hoztunk létre a Hegyvidéki Szociális Központon belül, melynek átszervezése után a tevékenységét 2020. decemberében integráltuk a Népjóléti Irodán belül létrehozott idősügyi referens munkakörébe, akinek feladata többek között a családi gondozók információval való ellátása, a hálózatépítés, a társadalmi érzékenyítés a témával kapcsolatban, valamint a prevenció támogatása. A hozzátartozóknak szóló tanácsadáson kívül kommunikációs tréninget szerveztünk az önkormányzatnál dolgozó kollégáknak, foglalkoztató füzetet szerkesztettünk demenciával élőknek, mini-könyvtárat hoztunk létre, ahonnan ingyenesen kölcsönözhetőek az ápolást segítő szakkönyvek.

A Hegyvidéki Kulturális Szalonban 2018 óta folyamatosan működik Alzheimer Café, ami a járvány miatti lezárások idejére online formát öltött. 2020 óta minden évben megtartottuk az Alzheimer világnapi sétát szeptember 21-én, ezzel hívva fel a figyelmet az érintett családok nehézségeire. Információs anyagot készítünk a honlapra, hogy minél szélesebb körben elérhetővé tegyük a betegséggel kapcsolatos tudnivalókat.

Igyekszünk minél több olyan programot szervezni, melyek demenciával élők számára is biztonságosak, ilyen például az Időspiknik, amit a lezárások után indítottunk útjára.

A korfüggő feledékenység és a demencia közötti állapotot nevezzük enyhe kognitív hanyatlásnak, ebben a 65 évesnél idősebbek 15%-a érintett. Ők a célcsoportunk abban az új online memória szűrő programunkban, amit tavaly októberben hirdettünk meg. Az interprofesszionális szemléttel kialakított játékos szűréssel az a célunk, hogy felismerjük az enyhe kognitív zavart – itt ugyanis még van mozgástér, életmódváltoztatással bizonyos folyamatok visszafordíthatók. A szűrésben résztvevők számára a Szent János Kórház Egészségfejlesztési Irodájában biztosítunk egészségtanácsadást.

Kiemelt célunk, hogy kerületünkben - külföldi minták alapján - egy **demenciabarát közösséget** hozzunk létre. A demenciával élőket befogadó és elfogadó társadalom ismérve az, hogy az érintettek szabadon hozhatják meg döntéseiket, nem éri őket hátrányos megkülönböztetés, emberi jogaik nem szenvednek csorbát, tiszteletben tartják őket, és ugyanúgy hozzáférnek a közszolgáltatásokhoz, mint bárki más. Törekszik a megőrzés csökkentésére, a demenciával kapcsolatos tudatosság növelésére, valamint a demenciában szenvedő emberek autonómiájának, méltóságának és szerepvállalásának fokozására közösségi szinten.

A demenciabarát közösség jellemzője, hogy a demenciával élő emberek és gondozóik megkapják a szükséges támogatást, bevonják őket a stratégiai tervezésbe, melynek a négy sarokköve a Nemzetközi Alzheimer Szövetség meghatározása szerint az emberek, a közösségek, a szervezetek és a partnerségek (együttműködés).

Demenciával élő személyek bevonása

Az első és legfontosabb a demenciával élők bevonása, szükségleteik feltárása. A fejlesztés minden szakaszában szükséges megkérdezni őket, hiszen azok csak akkor lesznek sikeresek, ha az ő valós szükségleteikre reagálnak. A részvétel megadja számukra a tiszteletet, a méltóságot és a célt, amire vágnak. Ilyen például a fókuszcsoporthoz tartozó interjú, workshopok, konzultációk tartása, kérdőívek kitöltése.

Fontos egy helyi munkacsoport létrehozása, egy elkötelezett vezetővel, akik rendszeresen találkoznak, és közösen tervezik meg a koncepciót, illetve a tevékenységeket. A munkacsoportnak rendszeresen kell találkozni, és ebbe a munkába bevonhatók maguk a demenciával élők és gondozóik is.

Közösségi szint- társadalmi környezet

Fontos, hogy a demenciával élők és az őket gondozó hozzátartozók megfelelő támogatást kapjanak ahhoz, hogy a demenciával élő minél tovább maradjon otthonában, és ne szigetelődjön el a helyi közösségtől. Ehhez szükséges a betegséghez kapcsolódó stigma oldása, és olyan tevékenységek biztosítása, amelyeken keresztül bevonódnak a közösség életébe. Ezek olyan tevékenységeket jelentenek, melyek megfelelnek az ő igényeiknek is. A demenciabarát közösség része a megfelelő közlekedés is. Ezen célok eléréséhez vezet például az iskolás gyerekek bevonása, az érintettekkel való közös történetmesélés, együttműködés helyi szervezetekkel, illetve a szakemberek továbbképzése is.

Fizikai környezet

A fizikai környezet olyan kialakítására van szükség, amely akadálymentes és könnyű tájékozódást biztosít; a világításnál, a jelzéseknél, az utaknál figyelembe kell venni a speciális igényeiket. Kiemelt fontosságú a biztonság, és a segítségnyújtás elköborlás esetén (technikai eszközökhöz való hozzáférés).

Szervezetek, partnerségek, együttműködés

Ahhoz, hogy a demenciával élők a közösségük aktív részesei maradhassanak a helyi szolgáltatásoknak és szervezeteknek demenciabarát megközelítést kell alkalmazniuk. Ehhez szükséges egy demenciabarát irányelv kialakítása, egy szimbólum kitalálása és adományozása annak, aki elsajátította az irányelveket. A helyi szolgáltatások (bankok, üzletek, könyvtárak, stb), illetve rendőrség, tűzoltóság (katasztrófavédelem) bevonása a programba. Fontos a korai diagnózis és a megfelelő szociális- és egészségügyi szolgáltatások elérése is.

A demenciabarát közösségek létrejöttéhez nem elég egyetlen szervezet elköteleződése, szektorokon átívelő együttműködésre és interprofesszionalitásra van szükség ahhoz, hogy látványos eredményeket érhessünk el.

A hatékony ágazatközi együttműködéshez szükséges partnerek bevonása például a következő területekről: egészségügy, szociális ágazat, oktatás, lakhatás, pénzügy, közlekedés, közbiztonság, közszféra, magán- és nonprofit szektor, majd a különböző nézőpontok integrálása, rendszeres kommunikáció biztosítása a partnerek között, illetve a különböző erőforrások mozgósítása.

A társadalmi és fizikai környezet közötti kölcsönhatást az alábbi ábra mutatja:

V. Utószó

Önkormányzatunk a jogszabályban előírt kötelezettségeknek a pénzbeli és természetbeni ellátások tekintetében eleget tesz.

Továbbra is elmondható, hogy Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat szolgáltatástervezési koncepcióval és anélkül is arra törekszik, hogy a kerületben élő polgárainak szociális problémáit megismerje, a válsághelyzetet feltárja és adekvát szociális válaszokat adjon a megszületéstől az elmúlás pillanatáig.

